

המצפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר החתימה על "המצפה" עם ההוספה הספרותית החדשה: רמת המצפה:

כאוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרין
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

באשכנז:
לשנה 8 כתרין
ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.

על "המצפה" בלי ההוספה הספרותית אין להתמוס. אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השמח

ברכת מז"ג 60 הלר. בראש הגליו שני כתרין.

גליוני בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד אם רק שם מקומו החדש, כי אם גם שם מקומו ומקום בית הראר הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטראציה:

"HAMICPE" Kraków.

(בחיץ לארץ להוסיף: Oesterreich.)

Kraków, 23 Kwietnia 1909

גליון יז

כראקא ב' אייר פ' תרוע מצורע תרס"ט.

בשביל להשיג כח פוליטי בעיר, במדינה ובממלכה צריכה להתחבב על העם ולכה פ לבלי לעשות מעשים אשר ישניאו את המפלגה בעם. בשבועים נפש יורדים מצרימה, אבל לשוב לא"י צריכים לכל הפחות ששים רבוא גברים לכד מטף!

ענינים מדיניים.

המרידה בטורקיא. כבר בא הברע בהתנגשות שני הכחות המתאבקים בעיר ממלכת העתומנים. הבהנים ושרידי שלטון העריצות, קצרי-הראיה ומצמצמי האיפק, דמו, כי כאשר יקנו את אנשי הצבא החונה בעיר הממלכה במעט כסף, למען ימרו באדוניהם האפיצירים, מיד הפול אימה על כל הארץ ויחזירו את עמרת שלטון היחיד לישנה. אבל מעו בהשבונם. כל מחנות הצבא החנים בשאר הערים נאמנים לטורקים הצעירים ולסדרים החדשים, שהנהיגו בשנה שעברה. מכל מדינות הממלכה הגיעו אל הפרלמנט סלגרמות מן העם והצבא, הכועסים על מעשי הנסוגים אחר ומבטיחים אמונתם לשלטון החדש של הטורקים הצעירים, כל המחנות, אף אלה שבאזיא, רוצים לבא לקושטא לעזרת הטורקים הצעירים. המחנה השני מסאלוניקי והשלישי מאדריאנופל נסעו לקונסטנטינופל לצוד על העיר. והנגדאל המצביא חוסני פשא שלה דברו אל חעיר, כי הצבא לא יגע באיש לרע, כי אם יענוש את את הפושעים שליחי נוכלים, אשר בבקשם לשוב לגדולתם הקודמת ולחמום ולגנוב כמקדם, הטעו את העם לאמר, כי את התורה המחמדת הם רוצים להציל. — בחצר השולטן שולטות מהומה ומבוסה ומבוכה. השולטן אינו יודע איך להצטרק על מעלו אשר מעל בתתו יד לפושעים, אבל יודע הוא, כי לא

כל יהודי את השקל. ומדוע אין שום הפץ ושום תעמולה, שירבו משלמי השקלים? הצעת מר וולקובסקי ב"המצפה" ומר רוזמין בוועידה נדחתה, כי אין דעה ליהודים פיוטיים, האדם מתחיל מן הדקטורה. אדרבה ראינו, שהמזרחי מבקש לעשות זאת, להרחיב את הרעיון הציוני בין העם ואין מניחים אותו. אם יקהילו אספה בעיר, יקהילו תמיד רק את מתי מעט הציונים ומדברים באזניהם את הדברים שבבר שמעו אלף פעמים, אבל אין שום התאמצות, שיבא פעם גם העם אל האספות. ולא עוד אלא שעושים כל מה שאפשר לדחות את העם מהסתפה במפלגה. את העם, שבלעדיו אי אפשר להגיע אל המטרה. בא יהודי מתבולל אהר ורוצה לבטל את כל היהדות ביאושו ומשתמש לתכלית זאת בספרות הלאומית וכא יהודי אהר ורוצה למחות בידו בשם העם, אז אין למנהלינו מה לעשות רק להגן על המשחית, לבא אל מהננו, לאבר ולהרס ולכלות ולמגר ולשבר והמנין על היהדות ועל הציונות הוא פושע בעיניהם והם מכזים אותו בעתונים הרשמיים ובסתר, אע"פ שהיהידי הזה פועל יותר להתפשטות הציונות בין העם מכל המנהלים ומכל העתונים הרשמיים, שאינם מדברים רק תמיד אל אותו מלוא חפנים ציונים, בעוד שהוא מדבר אל שדרות העם, שאין הם יכולים להגיע אליו לעולם. כל היום מתימרים כשפה העברית הלאומית ולידי מעשה אינם באים לעולם ומי שעוסק כל ימיו בהרחבת הלשון הלאומית הזאת בין העם ומשליך נפשו מנגד בעדה רוהים ומכזים אותו ומניחים מכשולים לרגליו. בפה הלשון העברית היא השפה הלאומית האחת ובמעשה — הזרנון הוא השפה הלאומית ואת שפ"ע דוחים בשתי ידיים. לא כך מגיעים אל העם. מפלגה הרוצה לכבוש את הקהלות ואת דעת העם

אסתר נאלדבערנ טאורשים טרנוב. בנימין קנאפף אולאנוב.

ביצד מגיעים אל העם?

הננו עומדים אחרי הועידה הציונית בלבוב ולפני הקנגרס הציוני התשיעי. תוצאות הועידה: אין עושים תעמולה רבה בין העם יען אין כסף, ואין כסף יען אין עושים תעמולה בין העם. ו"ביצד יעבור ההתול את המים" — לא נתברר בוועידה הזאת, כמו שלא נתברר גם בוועידות הקודמות ובשמונת הקנגרסים. דומה שיראים מנהלינו הנוכחים לנגוע בשאלה הזאת, הוששים הם בפי הנאה, פן תרבה השפעת העם יותר מדי והם בוחרים במפלגה ועירה בת שבועים אלף נפש מכל העם היהודי, המונה מספרו 12 מיליוני נפש, מאשר להתפשט בכל העם ולהשיג על ידו את התכלית הנרצה על נקלה. למסקנה הזאת מוכרחים אנו לדאבוננו לבא למראה תוצאות הועידה הלבובית. באו המרציאים בתלוננו, שאין כסף להנהגת המפלגה. ומי זה יתן את הכסף החדש? הוכלו מאה ציונים בלבוב וחמשים בקראקא ועשרה בערים אחרות. למלא לכרם את הקפה הריקה? והרי לא מס אהר יש לציוני לתת, ישנן עשר תרומות וממסים יהודיים אהרים בקהלה ובביהמ"ד ובחברות צדקה ובכיתו אין הציוני יכול לפטור את עצמו ג"כ. אם ירבו משלמי השקלים בכל עיר ועיר, הרי לא יהיה עוד צרך בשום תרוסה אחרת, השקלים לכרם יספיקו לכל הצרכים הציוניים, חוץ מן הקרן הקימת והבנק. מן השקלים יוכלו לתמוך בכל המוסדים הלאומיים אם ישלם

וּנְפֶשׁ הָאָדָם הַמְנוֹן נֹאֲמֶת
לְאֲרוֹסֵי טֵבַע וְיָפִי.
וְחִלּוֹמוֹת וְהֵב חֶרֶשׁ חוֹלְמֶת
מְאָרִיב עוֹלָמִי אֵין סוֹפִי... א. ל.

סוד של טעות בספירה.

מספורי החסידים.
ל"ג בעומר! יומא דפגרא, הלולא ושמחה בכל הפוצות ישראל. בחוץ האביב הצעיר התפתח ככל יפעת זהרו, האילנות מלבליים, הדשאים הרימו בסקרנות את ראשם מתחת הארץ הפרחים נתבקעו ונוצצים בכחילות שלש-עליהם מול קרני השמש המפוזות ומלמפות אותם מסביב. דומה כאלו קראה הטבע לחג תחיתה כל צומח וכל אשר נשמה באפו, לשמח בשמחתה ולהנות מזויה, וכל אשר רגש לו חונג ושמח. — ובכית המדרש של הרנקאי ז"ל תשעה באב, בכי ויללה. החסידים ואנשי מעשה התאספו,

וּשְׁמֵשׁ מְדַלְקֶת אֲבוֹקוֹת הָאוֹרָה
וְצַפְרִים מְנַצְחוֹת בְּגִינָה —
וּנְקֵנֵי הַיְעָרוֹת בְּתוֹר שׁוֹשְׁבֵינִים
לְזֹבְשִׁים עֲלִים חֲדָשִׁים,
וְלִהְקֵת פְּדָפְרִים קָדִים עֲדִינִים
לְצֵאת בְּמַחֲלוֹת חָשִׁים.
וּבְחֲרוֹנֵי פְּנִינֵי טַל מְקַשְׁמִים
כֶּל-נֶרְדִי, כֶּל-צִיץ בְּגִינִים
וְצַפְרֵי-בִקֵר נְעוּרִים וְשִׁטִּים
וְאוֹמְרִים, בְּרַבֶּת חֲתָנִים! —
וְצִמְחֵי הַשָּׁרֵה רֵאשִׁים מְנִיעִים
בְּרוֹמְזִים: נְדָא טָבָא!
וּמַעֲיִנוֹת הוֹמִים כְּאֵלוּ מְבִיעִים:
הָיוּ לְאֶלְפֵי רִבְכָה וְ!

פיליטון.

אביב.

בְּהִינוּמָא שֶׁל דְּשָׂא בְּסַתְהָ אֲדָמָה.
לְמַבֵּל בְּחִירָה הָאָבִיב —
וְרוּחַ עוֹבֵר מְרָמָה לְרָמָה
וּמְכַרְיוֹ עַל בּוֹאוֹ מְסַבִּיב.
וּבְכָר גַּם נֶפֶץ בְּזֹכּוּבֵי הַקֶּרֶחַ,
שֶׁבְּסָפָה נְחָלִים וְגַבִּים,
וְנוֹדֵף מְרַחוֹק גְּבִיעַ כֵּל פֶּרֶחַ
רִיחוֹת מְשַׁבְּרִים עֲרָבִים.
וּמִמַּעַל מְתוּחָה תְּכַלֵּת טְהוּרָה
בְּחָפָה וְכָה עֲדִינָה.

חמריה בכל דבר, ילמדו גם עברית אם ימצאו בה תועלתם והנאתם ודרך אנכי ישונו אל היהדות.

הועידה השנתית של ציוני גליציה.

ביום א' שבוע זה בשעה העשירית לפה"צ נפתחה בהיכל "יר חרוצים" הועידה השמינית של ציוני גליציה. באו 184 ציר מע"ה ערים. גם אורחים רבים מסביבות רבות באו ובעמל רב עלה בידם להשיג רשות הכניסה, כי האספה היתה חשאית. הכמה וההיכל מקשמים בדגלים לאמיים. בין הצירים נראים גם יהודים בעלי זקן ופאות לבנות וראשיהם מכסים; סמן הוא, שהציונות התפשטה כבר בין העם עצמו. הנשיא ד"ר ברודא פותח את הועידה ומברך את הצירים ומזכיר את החברים לרעה, שנפטרנו בשנה האחרונה: יעקב פיליפ, שלום מלצר השתדלן והעסקן הציוני שאין דוגמתו, אברהם לבנסארט החושב העמקן, שהרבה קוינו, ממנו, מיכל שפיגל, שנפל באיש צבא על שרה המלחמה ממחלה, שבא עליו עקב דמונסטרציה ציונית. בהתלהבות מיוחדת הוא מזכיר את הנפטרים חברי הוה"פ הציוני ד"ר ל. בחן, ד"ר יעקב בהן ואסקר מרמורק וגם את המציר שמואל הירשנברג. נבחרו ליו"ב צירנו אדולף שמנד, למשניו ד"ר יהושע תון מקראקא. ד"ר אברהם זליץ ממרנוב, ר"ר גרשון צפור מנכוב ומר קיסנר מפורדאיצה. שמנד עולה ומתקבל בתרועת מחיאת כפים.

נמסרה רשות הדבור למזכיר הועד המרכזי מר וועקסלר, לקרוא את הרו"ח מפעולות הועד המרכזי. הוא מתאונן על הועד הפועל בקלן, שנתן שוכרות של שקל למורחיו ולא חשש שמא ימושו בזה מוסרות ההסתדרות (? המערבת). גם מוכיח הוא את הצירים, שלא גבו את מס המפלגה ולא היה לזה"ס כמה לעבוד והיה זקוק להבנסות גלתי קבועות. וכב"ז לפי ערך האמצעים, שהיו בידו, פעל הועד הרבה מאד. בעבודת פלשהינה בונן הועד הממונה על זה קורסים והרצאות בלכוב והוציא חוברות זורכבל. בג' החדשים האחרונים נקבצו שני אלפי כתר לעניני פלשהינה. בענינים פוליטיים-אקונומיים עשה הועד דבר גדול ביסדו את הבנק "אוניון של קרדיט", להמציא מלוות לסוחרים יהודים, לכל יהיו תלוים בדעת שונואניו וכדעת המהבוללים. בענין אגודת הקהלות נצח הועד את שליטי הקהלות הגדולות ואנשיו, שהיו כאי-כח קהלות קטנות, נבחרו לועד הפכין והשפיעו הרבה על הובות. אחרי אספת הסתר של הקהלות הגדולות הקהול הועד הציוני אספות בי"ז ערים בגליציה, למחות בידו תקיפי לכוב, הרוצים להפר את יסוד אגודת הקהלות. הוה"מ קבל על עצמו לחבר את הקהלות הקטנות ויש הקוה שיעלה הדבר בידו.

לפני הובוח על הרו"ח הציע הדר"ר פלדבלום, לשמוע בהחלה גם את הרצאת הציר שמנד ע"ד

או הרומיה. עתה השתדל עורך הדין היהודי עדוארד לאוטרנך, כי גם ידועת שפת עבר תחשב לחכמה והיודע שפה עבר יקבל עשרה סמנים. מועצת החנוך כמדינה היא הסכימה לזה ושמה לחוק, כי הנבחן היודע הלשון העברית ודקדוקה יקבל חמשה סמנים ואם ידע גם את ספר ההלים העברי יקבל עשרה סמנים. בזה יורם בלי שום ספק ערך שפת עבר בעיני צעירינו באמריקה. עד כה כאשר למד נער יהודי עברית ע"פ רצון אביו היה זה רק למען ידע להתפלל או להתרגם איוו פסוקים בתורה וגם אם ידע כבר את זאת שכח את למורו מהרה, כי לא היה לו בו שום צרך בחייו ואנשי המעשה באמריקה אינם אוהבים שם דבר, שאין בו צרך חמרי וע"כ לא היתה עד כה הקומה לשפתנו שם, אף שישנם באמריקה מאות אלפי יהודים יודעי עברית. עתה כאשר נהנה ע"פ חוק החנוך חשיבות לשפתנו והיודע עברית ימצא בזאת הועלת נברת ממשיה, ילמדו בני היהודים כרצון עבריה. הלא זהו אסינו בארצות הגולה, שבני עמנו מקילים בכבוד היהדות וקניניה, יען הגוים שבניהם מבזים אותם. אלו נהנו הגוים בכבוד ביהדות כמו נהלנות וברומיות לא היו גם היהודים המשבילים יכולים לפרוש ממנה ולהתכיש בה. אין דבר בזוי ליהודי משביל בהתלמוד והשלחן ערוך, יען כי הגוים מתעבים אותם. את התנ"ך יוקירו, יען כי הגוים מכבדים אותו, אבל לא ילמדוהו, כי אין הגוים לומדים אותו במדינות אלו. כשפת עבר ימאסו, כי אין לה שום חשיבות בין הגוים. ולא בן היו משבילי היהודים לפני איוו מאות שנים באירפה, אז היתה שפת עבר קדושה להם, יען כי חכמי הגוים הוקירוה וידעוה. ואנחנו מרחיקים עוד ללכה ומחליטים, כי גם הקבלה לא היתה יכולה להתפשט כל כך בישראל, (אוהה הקבלה הקיצונה, היודעת רבוי באלקות ואחדות הרבוי ותפלה לספירות ולמלאכים ואשר אמרו עליה גדולי רבותינו, כי היא ע"ז ממש) לולא למדה גם הבהנים הנצרים לפני שלש מאות שנה ומצאו בה סמך לאמונהם. גדולה עבירה לשמה. אם יחטאו כל כך בני עמנו בארצות הגולה בלמדם אל דרבי העמים וע"פ רוב רק את הרע, וקבלו מהם, יחקו נא פעם אחת גם דבר טוב. ממשלת מדינת ניו-יורק נתנה כבוד ללשון העברית והרימה אותה למדרגת מדע ותתן פרס ליודעיה, אולי יחקו גם אחינו באמריקה את הדבר הטוב הזה ויוקירו גם הם את לשוננו ובגללה ידעו גם את התורה ואת הנביאים ואת דברי ימינו ואת ספרותנו החדשה ולא יתנכרו כל כך לעמם ולא יאכזרו כגוים. — כבר נבאו חכמים רבים, כי עתידות היהדות באמריקה. שים סמן לטובה לא היה לנו, כי התקים הנבואה הזאת. אדרבה ראינו, כי אמריקה החמרת בולעה את היהודים הנולדים שם ואין להם שום אחיזה ביהדות. עתה נעשה שם הצעד הראשון, להשיב את בני היהודים אל אבותם. בני אמריקה החמריים, המבקשים תועלת

ינקה אותו חיל הצבא הצר על העיר. שמועות מפליאות ונוראות משמיע המלגוף בכל שעה באירפה ע"ד הנעשה בטורקיא וקשה לדעת מהן את האמת, כי הממשלה הנכחית שמה בקרת על המלגרות וכפי הנראה הוא רוצה שלא ידעו באירפה מה נעשה שם. כפי שאפשר לבחון ולהבריע בין אמת ובין שקר נראה, כי השמועה שכבר העבירו את השולמן או שהשולמן ברח או שהעיר קונסטנטינופול בוערת באש, או שהממשלה החדשה כבר התפטרה וברומה הכל שקר. כפי הנראה ירא צבא הטורקים הצעירים להעביר את השולמן ממלכותו פן התהווה מזה מלחמת אורחים וממלכות אירפה התערבנה והממלכה הנא לירי חלוקה חדשה כמו בשנת 1878. לכן רוצים הטורקים הצעירים רק לעגש את מדיחי הצבא ולהתפשר עם השולמן, שימלוך עד יום מותו ויקבל עליו עול הטורקים הצעירים, ולהשיב את המניסטרס הילמי פשא וחבריו על בנם, והכל בלי שפך דם, למנוע התערבות זרים. כי אנגליא ורוסיא ואשכנז כבר הכינו אניות מלחמה, לשלחן לחפי טורקיא. — נורא ואיום הרבה יותר הוא המצב במדינות טורקיא אשר באזיא. שם פעלה הריאקציה נוראות, גהרי דם נשפכו בארמניא ובסוריא בין הנוצרים. הכהנים הנסונים אחור הסיתו את פראי העם המחמדי, להשמיר את הנוצרים וגם הצליחו להפיק זממם ועצת התפת נעשתה. באדאנא. בארמניא נהרגו כפי השמועה אלפי ארמנים נוצרים. גם בחלב ובטריסוס הכרעו נוצרים לטבח. ולא חנם מתחברים הנוצרים היונים, הבולגרים והארמנים אל חיל הטורקים הצעירים הצרים על עיר הממלכה בתור מחנות מהנרבים. גם מחנה מהנדכים של אלפי יהודים מס אלוניקי התחבר אליהם, להציל את חקי החרות. בהנים קנאים הרגו אחר עשר צירי הפרלמנט, הרוצחים נתפשו. כמה אפיצרים נהרגו ביד הצבא המורד לא נודע, ברוד הוא כי יד אחד מכני השולמן היתה במרידה החדשה.

על המצפה.

פרס ללומדי שפת עבר.

שפת עבר זכתה למעלה מדע, בהלשונות העתיקות האחרות. היודע עברית יזכה לתועלת ממשית, אשר יזכה לה היודע חכמה או לשון אחרת. כמוכן אין זה באירפה, הפוסלת כתבים עבריים ושמות עבריים והיודע קרוא וכתוב עברית יוכל להקרא עוד "אנאלפא-בית". למעלה הזאת זכתה שפתנו באמריקה החפשית במדינת ניו-יורק, שם כמו פה יוכל להבנם לאוניברסיטה רק מי שנמר למודי בית-ספר היבוני. אבל יש יוצא מן הכלל. מי שלמד מדעים בעצמו יקבל מכל מרע שנבחן בו סמני זכויות אחרים וכאשר יהיו לו ששים סמנים כאלה (קאונטי) יזכה להבנם אל ביהמ"ד הגבוה. בן יקבל הנבחן סמנים אחדים אם יודע הלשון היונית

שידעו. ידעו כי בקש אותו צדיק להציל את היולדת ממות בתחבולה ערמה, והקהל מטומטם הלב קלקל את הכל. עכשיו הצלתה היה לדבר שאי אפשר. היא לא הוציאה את יומה.

וכרי להבין את הענין הנני לספר עוד מעשה שהיה כמה שנים לפני מאורע זה.

עת צרה היתה אז. כלנו צמנו, ומובן מאדיו, שהוא, הרנקאי ז"ל, עמנו. בלי יוצא מן הכלל השתתפנו כלנו בצערנו. וצערו היה כלי גבול ותכלית. כבורו נער בריא וחסון באלון, שהגיע כבר לבר מצוה, עלוי שבעליו, אשר עיני כל ישראל מיחלות עכיו, נפל למשבב והתאבק עם המות. הוא היה טובל בכל בקר ובקר לפני התפילה, וביום קור אחד, בעלותו מן המקוה הצמנן וחלה ברלקת הריאה. רבים מן החסידים ואנשי מעשה אמרו לכאורה, שאי אפשר שימות. הם מענו: היתכן? הלא שלוחי מצוה אינן נזוקין! אבל רבים ראו אך לפי ראות עינם, ורבנו הקדוש היה להם למופת, הן גם ממנו לא נעלמה ההלכה, והוא היה מלא יסורים ודכדוכי נפש, ומיום ליום גדל צערן, והחלישו, כי גורה היא מן השמים. אך הוא ז"ל לא אמר גואש,

דרבו בקדש היתה לספור ספירה בעצמו, ומי שזכה לשמוע אותו, הוא יודע מה זה הענין רוחני. קולו היה צלול, עדין ומלא נעם, ובוקע ויורד עד ההום הנפש. יש אשר היה כמננן כמננן יחיד נעלה על כל נעלה, ויש אשר היה מסלסל ומתחבב לפני אבינו שבשמים, במקהלה כלה, בקולות מקולות שונים הפלא ופלא, ולפיכך תמיד בשעת הספירה היה בית מדרשו מלא מפה לפה. לא רק חסידים ולמננים, אלא גם בעלי בתים פשוטים יושבי קרנות ועמי הארץ באו לשמוע אה מהיקות כרכתו וספירתו. גם הפעם הזאת היה להדחק גדול, והוא ז"ל עמר וברך: "אשר קרשנו וכו'" והתחיל: "היום חמשה ושלשים...". הוא טרם הספיק לגמור, ובבית המדרש נתהווה רעש גדול ונורא. דפיקת ידים על הסדורים, הכאות על השלחנית, רקיעת רגלים על הרצפה וצעקת הקהל: "ארבעה ושלשים יום" מלאו את חלל האויר, עד להחרשת האזניים. הרבי חזר ככיבול מ"טעותו", אבל קולו היה רועד וגונח, כאלו נחרב עולם מלא. פניו של הרבי הצעיר התחילו מוריקים והתעלף, ויחידי סגולה הרנישו כמו נתק נים כלבם. הם ידעו מה

ובקול קורע לב אמרו תהלים והתפללו על החולה שנתרפא. וחילה זו, היא בלתו של הרנקאי ז"ל, זיגתו הצנועה של בנו ממלא מקומו. אשתקד בשבת אחר שבועות היו נשואיה, והיא אז נערה יפה, רכה ומעיננה, צעירה כמעט שנתבגרה, ועכשיו היא מקשה לילד, והרופאים אמרו גואש לחייה, ושושנה זו כטרם נתפחה כל צרכה תקמף בלא עתה! חבל להאי שיפרא!

פני הרבי הוקן עצבים, והוא אימר וממעים כל מלה ומלה, ומבין בונות בכל אות והיבה, והצעיר מתמוגג ברמעות, ובהגיעו לפסיקים הנוגעים אל הענין, בנון "מה בצע בדמי וכו'", וברומה, כמעט שלא תצא נשמתו מהרועעות הגוף מתוך בניה. כלם יורעים כי "שערי דמעות לא נשכבו" ובל עין דומעת, ובל לב מפרפר ומתכוץ מבאב, וכל פה מבקש ומתחנן למקום, שירחם על שתי נפשות מישראל, ולא יורידן כדמי ימיהן שאולה.

החמה נראתה בראש האילנות, והרבי צוה להתפלל מנחה, ובכליון עינים חכה לשעת צאת הכוכבים, ובמהירות וחפזון התפלל מעריב, ועמד לספור ספירה.

הציע ליסד ב"ם למלאכה וקרן קולטורית. הצעת תון לתמוך בידי הסתדרות „השחר“ נתקבלה, נתקבלו ג"כ הצעות מר מיגר.

לועד המרכזי נבחרו הציר שמנד לנשיא, רינגעל לסגן. חברי הועד הם לוונהרץ, פיליפ, שילר, קרקוס, האוזמן וב. יאהר. ש. צ. ווייס.

מכתב מאשכנז.

בר"ץ. אם עדיין לא ההגשם הרעיון של „כבוש הקהלה“ ברוח ציוני באופן רשמי, הרי אי אפשר ככל זאת לבלי להכיר את השפעתו על חיי הקהלות גם במערב אירפה, ולוא גם בצנעא, בדרך בלתי רשמית. עד עכשו היה בנוהג שבראשי הקהלות באשכנז למנות פקידים ומזכירים דוקא מסוג המתפוללים הקיצוניים מאלה שכבר הספיקו למשמש את כל צורתם הלאומית (אפילו החיצונית; רויסם כזה עושים רוב הפקידים היהודים בהקהלות המערביות); אבל הרוחות החדשות המנשבות בעולם היהודי חוללו גם במקצוע הזה שנוי גדול לטובה, ולוא גם בהדרגה. הפקידים החדשים, שהקהלות היהודיות במערב ממנים עתה, הנם כבר ע"פ רוב יהודים לאומיים בסתר או בגלוי, ביודעים או בלא יודעים. אפילו הרכנים הצעירים יוצאי בתי המדרש הגבוהים לחבמת ישראל הם ע"פ רוב לאומיים או ציונים, לפעמים על אף מוריהם ורבותיהם מן הדור הישן. וגם עתה, כשנפנתה בברלין משרת דירקטור ראשי להנהגה הקהלה הגרולה והחשובה במערב אירפה — נבחר בכהונה זו הד"ר מ. פרידלנדר — אחד מן היהודים החדשים הנלכבים, אדם צנוע ונוח ואחד מיחידים סגולה בין היהודים האשכנזים, שנהירין לו גם שבילי הספרות העברית החדשה ואין צריך לומר, שהוא יהודי לאומי בהמונן היותר טוב של המלה, ואעפ"כ לא הפריעה אותו כלל „יהדותו היתירה“ לקבל את המשרת החשובה הזאת בקהלת ברלין, שהיתה ימים רבים מכצר ההתבוללות ככל בשויה. ברוך משנה העתים.

M—r

מכתב מטורקיא.

קונסמנטינופול. (המרירה) מחנה הצבא מסאלוניקי החונה פה, שמרד באדוניו ביום אחדון של פסח הוא המחנה עצמו, שהפך בקיץ שעבר את כסא העריצים, עתה מרדו בהם ודרשו להשיב את חקי האימלם (שריאָת) לאהנם (תורת המחמדים מבילה בתורת משה גם חקים מדיניים וסוציאליים. החקים ההם מצוים לעשות חסד גם לזרים ע"פ הקודאן). דפוטציה מן הצבא באה לפני הכהן הגדול (שיח-אול-אימלם) וההאוננה לפניו, כי שרי הצבא רמו אותם, אינם

עלית נשמה. פתאום כמו רעד עבר בכל גופו, וההעורר כמו מהרדמה, רץ לפני התיבה ובנשימה אחת התפלל אשרי ובה לציון וקדיש שלם, וכמו מבולה צעק: „היום יום שלישי בשבת ובו' מזמור לאסף.“

ברגע הראשון עמדנו המהים ומשתאים, מה זה? האם מעה בחפזו? חס ושלום! פקחים שכנו ירדו ותיבף לסוף דעתו וקראו אתו: „יום שלישי, מזמור לאסף.“

זה היה התותח האחרון, אשר ערך רבנו הקדוש נגד ה„קרייזים“ ושסעהו. ראה הצדיק באספקלריה המאירה, שכבר נגזרה גזרה, ועלה למרום, ונכנס לפני ולפנים, ושאל את הפמליא של מעלה: ומה בכך? הלא הקדוש ברוך הוא גוזר וצדיק מבטל? נענו לו מאחורי הפדגוד: „כבר נתנה רשות למשחית: ביום פלוני יש לך רשות על פלוני בן פלוני.“ הרנקאי הבין מיד, שעצה טובה קמ"ל. ומבין ששנוי השם לא הועיל להטעות את בעל הדבר, מה עשה הרבי, קם וערבב לו את היום, ועבר יומו ובטל קרבנו.

ישעיה פוכס. פריזשני.

שאינו ציוני, האסור לנו לקחת מידו אותו הסכום? הכי לא נשתדל להשיג קרדיט מכל הבנקים הגדולים אע"פ שבודאי אינם ציונים? (הסכמה). הד"ר פכטמן מציע, ששאלה ההתערבות בפוליטיקה לא הפתה בוועידה הזאת, כי אם יקהילו לזאת ועידה מיוחדת אחרי ו' ירחים. נבחרו מדברים ראשיים: שילר כנגד, והד"ר גולדמן בעד. הוחלט ברוב גדול, להעיר שוב בפוליטיקה.

הועידה נפסקה בשעה העשירית בלילה.

ביום השני בשעה 9 בבקר. צירים אחרים חסרים כבר. היו"ר פותח את הועידה, הד"ר פכטמן מרציא ע"ד פלשתניה ומציע לכחור בוער מיוחד לעניני פלשתניה, שיהיה בלתי הלוי בועד המרכזי. הד"ר שוהל מציע, ליסד לשכות נדידה על הנבולים שבין גליציה ורוסיה, לעשות אנימציה אצל יהודי רוסיה הנודדים לאמריקה שיסעו לפלשתניה. מר פרנקל מהנגד להצעת פכטמן. הד"ר מרסקובר מציע ליסד בנק אנררי. הד"ר שריבר מהנגד להצעת פכטמן ושואל: מה יעשה אפוא הועד המרכזי אם עניני פלשתניה יהיו שייכים לועד מיוחד? הדר. וולדמן מתנגד ג"כ להצעת הד"ר פכטמן ומוהיר את הצירים, לבלי להבדיל בין ציונים ובין פלשתניים. מר פרוסטני מתחיל לדבר פולנית. רוב הצירים מוחים וקוראים: יהודית, עורך הלוח היהודי, דבר נא יהודית! שאון גדול קם באולם. היו"ר מצלצל וקורא למניחה ופרוסטני שוב מדבר פולנית. הרבה צירים עוזבים את ההיכל. ביניהם בא הפרופיסר ד"ר פרנץ אָפנהימר מברלין והוא מתקבל במחאות כפים סוערת מאד ובקריאת הירד. היו"ר מברכו בשם הועידה. היו"ר מברך גם את מרת פוונזר ואת הד"ר צווייג מוויין. ווקסלר מציע לנמור את הוכות. הצעת פכטמן נדחתה. הד"ר תון מרציא ע"ד הקולטורה ומציע ליסד בכל עיר שוינבהלה וב"ם לגדולים, ללמד קרוא וכתוב לאנאלפאביתון. ולתמוך בידי הסהדרות „השחר“. אחרי נמרו את דבריו נפסקה הועידה בשעה 1 אח"צ.

בשעה 4 אח"צ הרבה ספסלים פנויים כבר מאין יושב. כנראה עזבו כבר הרבה צירים את הועידה. הצירים הנמצאים עוד באולם נראים עיפים ויגעיים. היו"ר פותח את הישיבה. מר רומרין, יהודי פשוט מהדור הישן, מדבר ע"ד הקולטורה, שהתהיה קולטורה יהודית אמיתית ולא מעורבת בקולטורה נכריה... הוא מזכיר את דברי הירצל, שאמר: הציונות היא שיבה ליהדות קודם השיבה לארץ האבות. ומציע את ההצעה, שהציע מר וולקובסקי ב„המצפה“, שימנה הועד אנימטורים בשכר. העסקן הציוני ר' דוד צבי מיגר מבקר בדברים חדים את קצת המורים העברים, ששמו להם לפרינציפ, לחנך את הנערים דוקא ברוח חפשי ולבעוט בדה, למורת רוח אבותיהם (הסכמה ומחאות כפים סוערת). הוא

עם אותו ה„קרייזים“ הנורא, שהוא הוא מה"מ, להפיל את חרבו מידו. והלב הולם ודיפק, פוחד ורועד: רבש"ע! מי ינצח את מי?

בשעת הקריאה — הרבי בעצמו קרא — ראינו כי פניו מפיקים בטחון ועוז, עיניו הביטו במנוחה וגם קמטי מצחו נעלמו, ובאשר גמר את הקריאה, והטעים „ורפא ירפא“, נפלה כמו אבן מעמסה מעל לב כלנו, וידענו, כי גברה הקדושה על הסמרא אחרא וארון הקדש לא נשבה.

אמנם הנצחון לא היה עוד ברור ובטוח כמו שחשבנו. בזה הרגע גפתחה הדלת, והרבנית הצדקנית „נפלה“ אל בית המדרש בצעקה ויללה: „הוי בני! הוי הכישימי! הוא גוסס!“ פתחה את הארון, תחבה את ראשה לתוכו, ונעה בכביה, ובל הנמצאים ככו עמה. הראשון אשר שבה נפשו למנוחה בתוך הכהלה היה הוא, הרנקאי ז"ל.

— יהללו! — קרא בקול באדי, והרבנית נאנסה לסנת אחר. הרבי השיב את הספר על מקומו, והתיצב מול הארון, ויעמוד רגעים אחדים בעינים עצומות בלי נוע. מי שראהו או הבין מה זה ענין

הפוליטיקה הלאומית והוכוח יהיה על שני הענינים ביחד. ההצעה נתקבלה ומר שמנד מרציא. הוא עומד על דעתו, כי אין הצרך עם אלה המוענים, כי ע"י ההתעסקות בפוליטיקה המדינית סובלת התנועה הציונית נזק עצום. באמת כמו שעבדנו לפני ההתערבות בפוליטיקה עובדים אנו גם עכשו בחריצות ובלי שום מניעה. בארבעים ושתים אספות-עם שהייתה דברתי רק ע"ד הציונות. אין הציונים הנליצים מפסידים מאוסה בהתערבם בפוליטיקה, אדרבה הם מרויחים הרבה מזה. משל למה"ד, לשדכן, שבא אל יהודי צעיר, להציע לפניו שדוך. החתן מען: אני ארחץ ואתיפה ואלבש ואחרי כן לא יצליח השדוך ובל עמלי יהיה לריק! על זה הסביר לו השדכן: ומה הפסיד? היתה רחוף ונקי ולכוש בנדים יפים. כן הרבר אצלנו; מה הפסדנו בשלחנו ארבעה צירים לפרלמנט? כמה כבוד השיגו יהודי גליציה מזה! כמה טובות עשו להם הצירים האלה! (מחאות כפים סוערת). דעתו שאין להבדיל בין הפוליטיקה ובין הציונות. אומר אני, כי ההתערבות בפוליטיקה היא אמצעי טוב להפשטות התנועה הציונית בין שדרות העם (מחאות כפים ארוכה) בשעה 1 אח"צ נפסקה האספה.

בשעה 4 אח"צ התחיל הוכוח. הד"ר רינגעל מדבר בעד ההתערבות בפוליטיקה כמו עד עכשו בלי שום שנוי. מר טומכק מבקר את הנהגת הועד המרכזי ומתנגד להתערב בפוליטיקה, כי אם לעבוד רק בעניני פלשתניה. הד"ר פלדבלום מעביר החת שכט הבקרת את הנהגת היה"מ ואת ההתערבות בפוליטיקה. בשעת הבחירות היו מעות הרבה לאנימציה... וכשעה שצריבים לעשות מה בפלשתניה מוענים, כי חסרים האמצעים החמריים... הד"ר ברוידא ממליץ בעד הנהגת היה"מ ועל ההתערבות בפוליטיקה. אין דרך אחרת להפיץ את הציונות בין העם. שערנו נא כנפשכם, היום היתה באולם „תקות ציון“ אספת המורים להועץ בדבר התיסדות „אגודת בתי"ם עברים“ האין כל דברי הנואמים שם לריק? כי מה יכולים המה לעשות באין הבספ הנחויץ בידם? אולם הרבה תוכלנה מועצות הקהלות לעשות בנדון זה. ואם נהערב המיד בפוליטיקה או נכבוש את הקהלות, ואז יהיו הכח והיכלת בידנו לסדר את כל העם ולפעול הרבה, הרבה מאד בעד החית שפ"ע ובעד הציונות בלה, אומרים אהם להניח את הפוליטיקה, האם לא תדעו כי הלוונשטנים והסוציאליים מחכים לזאת ופורשים את כפיהם, לקחת בידם את העם היהודי. (הסכמה). הד"ר תון מבקר בדברים קשים מאד את דבר התיסדות הכנק הלאומי בעזרת לוציאן ברונר, שאינו ציוני. (ההנגדות עצומה מצד כל הנאספים), הוא מהנגד ג"כ לפוליטיקה. הד"ר ברוידא עולה להשיב על דבריו: התאמינו כי את הכנק הציוני, שאנו ולא הד"ר תון יסדרנו, מסרנו בידי לוציאן ברונר? לוציאן ברונר הכטיח לתת לנו קרדיט על סכום בלתי גבוה מאד. ואם הוא אומר

והתחיל לערוך מלחמה על פי דברו בקדש: צום, תפלה ושנוי השם עד בי גם ללכנו האנוש התגנב זיק של תקוה.

את היום ההוא לא אשכח לנצח. זה היה יום שני פרשה משפטיים. בו בלילה ישב הרבי בעצמו אצל משה בנו החולה, ובעצם ידו הקדושה נתן לו ככל שעה ושעה כף של סמי מרפא, ובאשר בא הרופא בכקר השכם, בדק ומצא, כי כחות החולה הולכים ומתמעטים, והיום יבא הקרייזים.

בבקר ההוא לא אמרנו, אך צעקנו את התהלים. ובטרם גמרנו את הספר השלישי, ורבנו הקדוש בא, סאות ראשו עורן משפטפות ממי המקוה, וצוה להפסיק אמירת התהלים ולעמוד ולהתפלל תוכ"י, אף על פי שהשעה היתה עוד מוקדמה, לפי ערך שעת תפלהנו בכל יום ויום. רבנו בעצמו עבר לפני התיבה, ובתפלת „רפאנו“ הרעיש עולמות. קולו היה מלא רך וסלסול ולשוף, במבקש רחמים וחסד לפני המקום, אבל גם קול ענות גבורה, כביכול כאיש מזוין ערוך למלחמה הירדש את המניע לו בדון. כל אחד הרגיש את גדל ערך הרגע. ראינו בחוש, איך הוא ז"ל. מתאבק

נותנים אותם אף להפלת את ההפלות בזמן ובכלל עובר הצבא על חקי הדת באשמת השרים החרשים. הצירים דרשו להעביר את שרי הצבא העברניים מבנם וכן גם את ראש המניסטרים הילמי פשא ואת נשיא הפרלמנט. הכהן הגדול דרש מהם להמתין עד שידבר עם המניסטרים. אבל הם לא המתינו, כי אם הלבו אל הסניאט והרגו את המניסטר למשפטים ברמותה שהוא הוא המניסטר לצבא. בכית הנבחרים הרגו ציר אחד. אח"כ החריבו את לשכת האגודה לאחרונה והתקדמות (של הטורקים הצעירים) ובתי מערכות עתונתיהם. בערב התפטר המניסטרוס כלו וראש בית הנבחרים אחמד ריווי ומשנתו מאלאח בעי. לראש המניסטרוס נתמנה טוופיק פשא, שהיה שנים רבות מניסטר לעניני החוץ ולמניסטר לצבא אדם פשא (שר הצבא במלחמת יוון, שהכה את היונים מכה נצחה). לתהלה חיל הצבא צריכים להגיד, שלא נגעו לרעה לא בילידי הארץ ולא בבני חוץ לארץ. חידה סתומה לפנינו בראותנו את המהפכה, שנעשה בן לילה. הבהנים והצבא לכדו את הממשלה באפס יד. הטורקים הצעירים אבדו פתאם את כל השפעתם ושונאיהם הלבירים והנסוגים אחור שולטים בכל.

ראוי להעיר, כי גם יד יהודי היתה במהפכה הזאת, הוא אלברט פראה ממפלגת הלבירים השולמת עתה. הוא חלק על ראש בית הנבחרים ואמר עליו, כי הוא עובר על החשמה.

בימים האחרונים קרו מקרים אחרים, שבפו בסאלוניקי ובחלב נערים ונערות יהודיים להמיר דתם. החכם-כשי השתדל בזה.

ראש הרבנים ר' חיים נחום ישלח מכתב חוזר אל כל הרבנים הראשיים, כי המכתבים, שהם כותבים אליו, צריכים להיות כתובים רק בשפת עבר. כי כבר הגיעו אליו מכתבים בלשון הסרבית, ההולנדית וכו' וקשה למצוא פה מתרגמים לכל לשונות הגוים.

בברוסא, עיר טורקית לא רחוקה מפה, נוסדה אגודה יהודים, הרוצים ליסד מושבה מחוץ לעירם. שם המושבה יהיה "ארמת שלום".

"השופר", עתון ספרדי של הציונים בבולגריא מודיע, כי הציונים בפיליפופל רוצים להבתוב את הטורקי המשכיל ד"ר ריוא טוופיק בעי, שדרש את הדרשה הידועה לטובת הציונות, בספר הזהב. יעקב פרחיה

מכתב מאמריקה.

ניו-יורק, ניסן. אותות לחץ היהודים באמריקה נדאים בכל פעם יותר. "הבה נתחכמה לו", הבא תמיד בעקבות הרבות מספר היהודים באיזו ארץ, לא אחר גם פה לבוא. אמנם אינו בא ברשעה גלויה כמו בתקופת ימי הבינים במערב ובזמננו במזרח אירופה, הוא בא בשיטת הרדיפה החדשה של מערב אירופה בזמן הזה. באסור השחיטה משום צער בעלי-חיים השתמשו כבר בשווייץ ובכמה מקומות באשכנז וזה עתה בפנילנד, למנוע את היהודים מבוא שמה. ואת הערמה הזאת מתחילים באמריקה לקבל. "המרחמים על בע"ח" פה דורשים לאסור את השחיטה ובכך מצאו אזנים קשובות בעיר אחת בפנים הארץ, שנוסדה שם קהלה חדשה ובעד הענל הראשון, ששחט השוחט, נכלא בבית-הכלא, ובכך מלחמה ליהודים גם באמריקה עם האנטישמיות.

על הארץ החדשה, שרוצה הסתדרות ימ"א לזכות בה את ישראל באפריקה הצפונית, בארקא או קיריניקה, כתב הנורך הראשי של ה"מאנבלאט" הניו-יורקי ג' ועליקאייבש (סמבטיון). לפני איזו שנים הר הוא את הארץ ההוא עם חבורה מדעית לארבה ולרחבה וכעד באיה, המדבר מהוך נסיון, הוא מעיד, כי אין הארץ טובה מאינגרדא. היא מרבר איום ונורא, עזוב ושמש וקלות-דעת ופשע הוא העצה ליסד שם מושבות ולהשקיע שם כח ומזון יהודים. מארגנטינה באות שמועות לא מיובות על-אדות

מושבות היהודים אשר שם. הרבה הם סובלים שם מן הממשלה בענין חנוך בניהם. שנאת ישראל גדולה בארץ היא בבבל המדינות אשר באמריקה הדרומית, כי הבנסיה הקתולית המשוול שם כדרכה ותצדור את היהודים בכל עת. בכל עלילה היא משהמשת, להרע לעמנו הנדכא.

ההנועה נגד הגולים נתגברה עוד הפעם פה, הצעות שונות הוצעו. יש דורשים לנעול שערי הארץ לגמרי לשהי שנים לפני פיעולם, כי ישנם פה פועלים די והותר, שלא לתת רשות כניסה לגולים, שאין דעתם דהתאזרח פה. וכן יהיה אסור להכניס אנשים, שכבר היו פה ונענשו ענש מאסר. עוד יש הצעה, שכל גולה הבא הלום יצטמו המונחו והמונה אחת ההיה מונחת אצל הפוליציא פה. והמונה שניה השלח לאירפה, לבל יוכלו נובלים להמלט לאמריקה. ההתמררות גדולה נגד זה.

העניות גדולה מאר ברבע היהודים פה והיא נכרת ביותר עתה לפני הפסח, אשר הצרכים מרובים. לפני בתי החדס עומדים המונים המונים עניים, המחכים לקבלת מצות. מחזות נונים כאלה עוד לא נראו כמו עתה אחרי המשבר, אשר עוד לא חדל לגמרי אנשים, אשר עוד בפסח שעבר היו נותנים צדקה לעניים, נעשו עתה מקבלים ובמה קשה להם לפשוט יד!

במו שגדולה ההתחרות בין אחינו בעולם המסחר כן גדולה ההתחרות בעולם הצדקה ברבע היהודי פה. לפני שנים אחדות לא היה פה רק בית חולים אחד בשם "בית ישראל". אחרי כן, כאשר התאגדו יהודי גליציא ובקובינה לאגודה אחת, היה המעשה מראשון אשר עשו בנין בית-חולים. ואמנם היא בנין מפואר, גאון העיר. מיד התקנאו בהם יהודי פולן והתאגדו גם הם והם מהחילים בבנין בית-חולים. אבל גם יהודי רומניא חיים וקיימים ולא ישארו אחרנית והתאגדו גם הם והם נגשים לבנות בית-חולים. הכל שמים פניהם רק אל החולים ואל המתים, כאלו היה היהדות תלויה רק בזה, אל החיים אין שם לב. סמן לא יפה הוא זה, דומה שכל היהדות פה היא חולה... ואמנם במובן הרוחני אמת היא. אבל ההתחרות אינה נשארה במקצוע הזה, היא מתפשטת על כל דבר שבקדושה. זה בי יבא לכאן ישחומם על המראה בראותו על כל צעד בית-מדרש ותלמוד-תורה וכל אלה עוד מעט הם, בכל עת מכריזים על בנינים קרושים וזה אחרי זה יציצו בתי-הפלה חרשים לכל מנין ומנין. ולא שיש צרך בהם, אלא פרי ההתחרות היא, כמו שנוהגים בחניות של מכלת. וסוף הדבר הוא כמו סוף החניות הרבות: משבר מנונה. בתי-בנסיות וספרי תודה וחפצי קדושה וספרים נמברים בפומבי, בשאין לגבאים לשלם שבר דירה. ולא פעם אחת אנו עוברים ברחוב ולפנינו צבורים ספרים ורהיטים, קנין ת"ת או בית מדרש, שהשלבו החוצה ע"י שליח ב"ד. אלו קמו הנביאים היו צועקים גם עתה על הבמות הרבות הנבנות על כל גבעה גבוהה ותחת כל עץ רענן — לא, תחת כל מקום טמאה והיבלי הוללות.

בדנבר במדינת קולורדא יש סנטוריום יהודי לחולי הריאה, מוסד שנוסד לפני חמש שנים בפרוטיות העם. עתה פרסמו המיסדים, אשר הפיטן הידוע הוא ש הוא פקידם, את החשבון. ממנו אנו רואים, כילהמוסד יש ארבעה ארמונות יפים גדולים ושלישים בתיים קטנים וכלם קנינם. בשנה הזאת נמצאים שם שלש מאות וארבעה חולים. שמ"ר.

מכרוב ומרחוק.

שונות. ביום א' שכוע זה התאספו בוויין כשבעים אלף איש. באי כח כל ההסתדרות וכל החברות מכל פנות העיר וויין והלכו יחד לשבנון, להורות להמיסר ולרומטו על מעשהו הגדוד האחרון, שהצליח לנצח נצחון גמור על כל הממלכות ועל כל שונאי הממלכה מבית ומחוץ כלי שפך-דם וכלי מצרי מלחמה. מכל הסכנות והאימה יצאה הממלכה בנזר הנצחון רס בחכמת הקיסר ובאמט רוחו, שלא חת מפני כל העמים, שהכל התרעמו עכיו

ועוררו את הסרכים למלחמה. — כפאריז נתפש הנוכל למואן, שהתפאר, כי המציא המצאה לעשות אבני שהם באופן חיטי ורמה עשיר אחד במיליוני פונק וכאשר הגיע היום, שעליו היה לגלות את הסוד, כרח ונודע, שאבני שהם, שמסר להסוחר, הן טבעיות. — בגראדיסקא אשר בבוסניא נמצאו כמעכה האדמה עצמות טאטות, היא חיה ענקית, שהיתה בימים סדמונים ונשמרה כלה. — כאשר חפרו עתה כהרבה אחת במסינה נמצא כלב חי, שהיה כלוא תחת העי מאה יום. אצלו נמצא סיר שריח דנש נרף ממנו ומשערים שמצא שם רכלב רבש ונזון ממנו. — כוועלארדענא במדינת מקסיקה פרצה מידה בין העם כדבר תהלוכה רתית. שוטרים אחדים נהרגו, הצבא הרג ל"ב איש וי"ד נדונו למיתה. — במזרח אפריקה אשר לאשכנז פרצה מנפה. — בלכוב נגמר המשפט השני של הסטודנט הרוחני כוס שינסקי, שהרג לפני שנה את נציב גליציא גראף פוטוצקי. הנאשם הכטיח, כי בצדיה הרג את הנציב ולא כשגגה ולא מתמהון לבב, כי כח נפשו בריא ושלם. הוא בקש לעשות בזה קט לרשעה הנעשה לעמו הרוחני ולשפיכות דם מסכות פוליטיות. בדבריו הזכיר, כי ב"ד פוכני של מושבעים כוואדוביץ הוציא זכאית את האשה, ששלחה יד בנציב פילן כווארשא. דינו נגמר פה אחד לחוכה ומשפטו נחרע לתליה. — כווארשא מת ראש האנטישמים הפולנים יאן יעדענסקי מו"ל העתון האנטישמי "רולא". הוא היה הראשון, שהנהיג את המצאת העלילות על היהודים והישנאתם בעם. אומרים עליו, כי היה מזרע היהודים. — כבלגראד וסביביתה נראו כשבת שעברה שלשה שמשים ברקיע. לא היה אפשר להבדיל איזהו האמתי. הסרכים ראו בזה רמזים יזונים מן השמים. — בראש הכנס האוסטרי-אונגרי נתמנה המזכיר כמניסטרוס האונגרי ד"ר פופוביטז. — המניסטרוס האוסטרי למלחמה אסר באסור חמור על פקיד הצבא לערוכ איש לרעהו עק חובו. — בצרפת תעשה הממשלה במסום מטבעות הנחשת מטבעות אלומיניום קלים. — ממשלת רוסיא הזהירה את מלך פרס, שאם יוסיף לצוד על העיר סרכים ולהמית את יושביה ברעב ינש חיל רוסיא אל העיר לפתחה, כי יש לריא שאנשי העיר הרעבים יכוזו את כתי הסונסולים להשיג מזון. כפי השמועה כבר שלחה רוסיא חיל צבא לסרכים.

*

דיר פרידריך עלבונן, מליצו של היזנר מת כדמי ימיו. עורך הדין החרוט, החרד לכבוד ישראל, החכם המובהק נקטף בלא עת והנספה בלא משפט נשאר בלי עזרה וכלי תקוה. שנים אחדות נלחם האיש הזה כמשמנים התקפים המחזיקים ביד רשעה ביהודי האמלל כעד חי, שהיהודים צריכים לדם נוצרים. לא הועילו כל תחלולותיו, לא הצליחו תחנוניו, שערך בשם החברה להגן מפני האנטישמיות, בשם אמו של היזנר ובשם שלשים אלף איש, שקבעו חתימותיהם על כתב ובסשה אל הקיסר. והכל ללא הוואיל. וד"ר עלבונן לא נלאה בכל זאת. הוא קבץ חמר לדרוש מאת המטיגור הראשי לכטל את משפט היזנר ולהחל משפטו בפעם השלישית. ע"פ החמר החדש, שלא נודע לשופטים בתחלה, ובאמצע עבודתו הקדושה עשה המת קט לעמלו כשביכ כבוד ישראל ובשכיל האמת. ד"ר עלבונן היה גם חכם ומלומד גדול וחבר ספרים חשובים ובין הסופרים כוויין גדל שמו. מי בקש מידכם! יהודי כיהם לא למדו ולא שבחו מאומה. מכל מכות החי והבעיטות, שהשיגו מאת האשכנזים הגאים, שהם זונים אחריהם, לא לפחו מוסר והם מוסיפים להתחפש ולרכך אחרי האשכנזים שלא ברצונם. חברת עוזרי מסחר, אשכנזים" כפראג יסדו עוד חברת פסידים אשכנזים של יחידים וכאספה הכללית בקשו למשוך אליהם גם פקידים נצרים. ע"פ הכרוזים שהוציאו כאו אשכנזים אחדים ונתנו לקח טוב לאוילים האלה והודיעום בפעם המאה, שאינם אשכנזים והזכירום שכבר פעמים רבות הודיעום האשכנזים האמתיים, שאינם רוצים שיכאו היהודים כקהל להם והם מוסיפים להדחק אל חוג שאינו שלהם. להיות למשא על העם האשכנזי. אחד היהודים התחיל לענות ולהוכיח את האשכנזים על הריב בין אחים, שהם עושים בשעה

משא נפשנו זה — לשום את לשון העם לסנין כל העם — לא קרוב ארינו ולא נקל לעשותו וגם לא היתה כזאת לפנינו בישראל וכעמים: כאלה הזניחו חכמיהם ונדוליהם ומיטב העם כלו את לשון עם מפני הלשון הרומית (בראשונה) והצרפתית (באחרונה), ורק בני דת העם אשר לא ידעו ספר, החזיקו בה ויצרורה; בתוך שוכני בתי חמד אלה השתמרה הלשון כזרע זרוע כמעבה האדמה, לא מפתחה ולא סלסלה, לא כחל ולא שרק ולא פרכס ולא יעלת-חן; עד אשר פקדה אנשי הרוח כעם באחרית הימים ויפרשו כנפיהם עליה וישימוה ללשון הספר והחיים כיום הזה. — וכישראל היה ההפך, רכתה העם המירו את לשונם בלשון עם ועם בעוד היותם עד אדמתם, כאשר ראינו למעלה; ואנשי הספר כהם, הרבנים והחכמים, אמצו להם עברית המונית, אשר היו אמונים עליה כאהלי התורה, אבל כל הימים הרבים ההם היתה התורה הזאת מקור חיים ומעוז לעם, ועתה הנה שטפו גלי העת החדשה את מצרי רוח ישראל הישנים, הנה גלו הסערות המנשכות בנו מכית ומחוץ את מסך יהודה, את הישיבות ואת בתי המדרש, לא נוכל עוד, גם כי נחפוץ, לגדל את בנינו על נהרות ככל, על פלגי נפת, עתה עלינו לבמש לעם מקור חיים כל שוננו ובספרים אשר נאצרה כס, אם גם תכבד עלינו העבודה.

* * *

ובהשיבנו את לב העם אל שפתו ואת השפה אל פי עמה, יהיו נא לנו כתבי הקדש, העוזבים והנשכחים, לראש פנה, ליסוד מוסד בפעלנו זה. ככל אשר לא יובך עם ישראל לשוב לתחיה כי אם בארץ אבותיו, אדמת מטעו מראשיתו, בן לא תוכל שפתו להתחדש כי אם בהערות עליה רוח מן המקורות הראשונים, מספרי התורה והנביאים, מקורות חייה, מטעי שרשיה ומצבתה, מהם תשוב תפחה אחרי כלותה כפרח מטה אהרן בן לילה בקרבתו לפני הקדש.

היש עוד צרך להגיד, כי לא כמקור לשון-אכות לכרו נכבד התנ"ך לנו ולבנינו? הלא זה הספר, אשר היה למקור מוסר ולפח טוב לכל עמי התרבות, אשר לאורו הלבו משביליהם מדי התעוררם להיטיב ולתקן ולישר דרך בהליכות הדת והחיים? הספר אשר תהלתו כפי כל חכמי הגוים ונדוליהם מימים סדמונים ועד דור אחרון? אשר היה מעיר לנפש ושקוי לרוח לכל טובי הסופרים, החרשים והחוזים כעמים, אבן היסוד לספרות כל הגוים (עי' התרגומים, שנעשו ממנו ללשונותם ראשית למודים דמשכילי הנוצרים באנגליה וכאמריקה

בחנוך, את משפט החנוך ואת תכנית הלקח בפרט כבתי-הספר העבריים אשר לאגרות האלה, וכבתי הספר השונים למיניהם — מבתי ספר תחתיים ועד בתי מדרש לרבנים — אשר באשכנז, באיטליא, בהולנד, באנגליה ובאמריקה מי יוכל לאסוף את כל הידיעות היוצאות מאת אגרות המורים או חברות החנוך או הנהגות הכתים ההן, הנרפסות בשכעיים לשון אך לא בעברית?

(2) אף כי גם בענין הזה שנאת חגוים אוחנו מקלקלת את השורה ורבי סופריהם, אשר למדום אבותם ומוריהם לכחש בכל הטוב והמועיל, אשר יצא מעם כזו ושטו כווננו, בתעלמים בבורן מן תיחם הברורה, אשר בין פעלת הרוח העברי ובין התעוררות האלכיזגניזם וכעלי "התחיה" והרפורמציה והפוריזנים, וחושבים להשכיח את שם ישראל ואת פעלתו מכל לב, ככת, למשל לא היתה לפי דבריהם, התחיה באיטליה והרפורמציה הבאה בעקבותיהו פרי רוח כתבי הקדש אשר יצא בעת ההיא על ארץ רבה להיות דאור גוים, כי אם... פעלת בתולה יפה, אשר מצאו החופרים קבורה וחנוטה, בארון שיש ברומה בשנת 1485! (ראה אנטול פרנס La vie littéraire, חלק רביעי, ע 249).

(3) לו הואילו גדולי עמנו, למרא את יד אחד החכמים (או לקצב פרס על עבודה כזאת), לאסוף ולערוך על ספר את כל הסובות, אשר דברו חכמי העמים ונדוליהם, מימים קדמונים ועד היום הזה, על תורתנו ועל כתבי ועל קדמתנו בלה, ולערוך רשימת השמות והתכן לספרים השלמים, אשר נכתבו ביד אחרים מהם על כל אלה, כי אז אולי הועיל ספר כזה, להשיב את לבות צעירינו על עם ועל מחמרינו מקדם אשר הרבים בהם לא ידעום כי אם בשם, ולשנות גם את דעות הגוים ואת משפטיהם על ישראל, אשר ישנאהו ויבזהו מבלי דעתם אותו. — הלא נודע כי בחתולות כאלה הכינו חכמי העמים "חובבי יוני" זה כמאה שנה את דעת הקהל באירופה על היונים לטוב ויחייו עת גאלחם.

עולי הגולה. לפי חשבון ועד פלשתניה אשר באירסה על מיהודי רוסיא לא"י בשנת 1908 2097 איש. מהם כחצי השנה האחרון 784 לעבוד את האדמה, והון העלו עםם. לא"ה היו מכוכרה ומ"ח מקאומה.

אין ארץ, תקות הארציים נכזבה נם עתה. בהודעת התיר ד"ר גרינר, שהחך לתור את ארץ קהנאיא, נוכחו הארציים הנאספים בלנדון, כי אין הארץ הזאת מוכשרת כהיות מדינה יהודית, האמלים יפה, ההרים יפים, החוף יפה, השמים טהורים, המצב הפוליטי, אין למעלה ממנו, רק חסרון קטן יש לארץ ההיא ומי יודע אם יתרצו מיליוני בני עמנו להתישב שם וכהשקיע שם הונם ותמותם, חסרון כל הערך; אין מי. וודעת את החסרון הזה היה הפיסן והפוליטיקן ישראל זנגביל ועמו גדולי המיליונרים של העם הנכון צריכים לשלוח חכל תירים מומחים ולא יכרו לסמוך על יושבי אפריקה זה כמה אלפי שנה, שאם היתה הארץ מוכשרה לישוב היו הם מקדימים להתישב שם. היתה שם בימי קדם מושבה, גם יהודים ישבו שם לפנינו, אבל המושבה היתה קטנה ודלה, את זה הוכיחו התירים עתה.

"היד השחורה", באמריקה יש אגרות איטלים רוצחים ושוורים, שהכל מפתחים מפניהם וממנם הוא יד שחורה וכן הם נקראים, כאשר נהרג על ידיהם איש נכבד אחר וכל העיר ניו-יורק חררה ופחדה מפני "היד השחורה", השיגו אנשים רבים מכתבים, שעליהם היתה צורת יד שחורה ומתחתיה היה כתוב: "עוד חמשה ימים!" ממחרת קבלו מכתבים כאלה עם הכתוב "עוד ארבעה ימים" וכן הלאה האנשים נכוננו מפתח, כי רמו כי הרוצחים שמי עיניהם בהם וקצם קרוב, וקראו את הפוליציא לעזרתה, כיום החמישי קבלו כלם כתב וכו אותה היר השחורה ומתחתיה כתוב: "קנו את הכורית של פלוגי ולא תהיה עוד היר שחורה". בן עושם סוהרי אמריקה רקלמה על סחורתם.

משרה הספרות והמדעים.

השפה והעם.

הרבה מאד יוכרו העורכים לעשות לתחית הרוח העברי בעם, ואם יתרפו ויתעלמו מחובתם הקדושה הזאת, חוטאים הם דעמם חטאה גדולה. עלינו לדבר השכם ידבר על כל לב ועל כל און שומעת, כבד מקום וככל עת מצא, מעל הבמות בכתי הכנסת, ומעל במת הכנסת הנדוכה לעם ישראל, כי כאשר אין תקוה לאחריתנו מכלי הציונות, בן אין מקום לציונות מבלי תחית הרוח, אם החלה הציונות לקרב את העצמות היבשות עצם אל עצמו עוד לנו לתת בהן רוח חיים, למען ישוב העם הקרוע להיות לגוי אחד חי, שלם ומתאים כלו, לגוי אשר דרך ותכנית אחת לו בכך מעשהו, כמדם (1).

(1) כתקני הדת, אשר עשו מעשיהם כרוח ההתבוללות ולשם ההתבוללות הסירו את הלשון העברית מבתי הספר ומכל פנות חיי העם; ותהי, בתקופה הראשונה, הלשון האשכנזית לשון כל היהודים ההולכים לאור ההשכלה הברלנית, אז לא נתקח עוד ההתחברות בין חלקי העם אשר בארצות השונות ולא רחב עוד הפרק לאין גרפים אך כאשר צעדו אחינו עוד צעד אחד בדרך ההתבוללות ולשונות העמים, אשר הם יושבים בתוכם, באו תחת האשכנזית גם כחיי החכרה גם כחיי הרוח — יהי הגוי האחר ל"קהל גוים", לערד ערד לבדו; לא ישמעו עיד איש את לשון אחיו כן עמו אשר מעבר הגבול ואין יודע עד מה כחיי הקהלות הרחוקות, מוסדותיהן וכל אשר אתן — החנוך, אשר לפנינו בישראל, מימי התלמוד עד אחרי הקופת, ועד ארבע הארצות, היתה לו צורה אחת בכל הקהלות, היה לגוי-צלמות ולא סדרים, גבול אשר לא יעבר — גבולות הלשון לעם ועם — יבדלו בין בית-ספר לבית-ספר, בין אגרת-מודים לאגרת-מורים, ויחזקם בעד כל מעשיהם והליכותיהם, ובהחל עתה רוח חדשה לפעם במחנה ישראל, ובנסות המורים, החלוץ העובר לפני המהנה, ומשכילי העם אשר אתם, לשנות את דרכי החנוך בארץ ארץ ברוח עברי לאומי ולשום חקה אחת ומשפט אחד ללקח העברי, יגששו כעורים קיד, מבלי הדעת מה עשו או מה עושם חכריהם, אשר מעבר לגבול, בענין הזה, הנה חבי"ח ובתי-הספר, אשר לה בארצות הקדם, מוסד הכרון הירש לבתי ספר כנלציה, אגרת המורים העבריים אשר כביהם, העומרת זה שלשים וארבע שנה, ואגרת-מורים עבריים, הצעירות ממנה לימים, אשר בא"י, בבלגריה, ברוסיה, ברומניה; מי מאתנו יודע עת רכיתן, מעשיהן ומנמת פניהן

שכך האשכנזים צריכים להתאחד. דבריו גרמו רק שחוק ולענ אדרי.

היסטוריה יהודית חדשה, חכמי ישראל באמריקה זכראשם הרב ד"ר דע סולו מנדם, ד"ר דוד פיליפסון וד"ר איזדור זינגר גמרו, לחבר דברי ימי ישראל בכל ענפיהם (הדת, התרבות והספרות) בשפת אנגליא, החכור יהיה ענקי, יביל י"כ כרכים גדולים בני ת"ר עמודים עם אלף ושמונה מאות ציורים. העבודה כבר נמסרה לחכמים מומחים, כל אחד יכתוב בענין, שהוא בקי בו ועל ארץ שהוא בקי בה.

בית קבו, אלעזר וואבס בוויץ הוא שנורר ערום מאד, אשר חבריו כנלציה יכוכים לככת אליו לחדר. לפני חצי שנה באה אשתו אל אשה יהודית נכבדה, מנהלח חברת צדקה, וספרה לה בככי, כי בעלה מפרנסה מת והיא נשארה עם ילדיה אלמנה ויתומים עזובים ואין להם אף מזון סעודה אחת, הנדיבה הלכה אל בית האלמנה, לראות בעיניה את האסון, שם מצאה כאמת את ר' אלעזר שוכב על הארץ מת ונרות דולקים מראשותיו, בדמעות כעיניה נחמה את האבלים והניחה על השלחן שטר בן חמשים כתר ויצאה, בדרך נזכרה, כי שכחה את המחסה כבית האלמנה וחזרה, ומה נשתוממה כראיתה, כי המת יושב ושותה שכר ובני ביתו אוכלים סעודה יפה כבני מלכים. הנדיבה הגידה תוכחתה ויצאה, אבל לא מסרה את הנוכל לדין, אך חטאו נודע לרכים וגם ענשו לא חסר, הוא רגיד לבא אל לשכת ממכר הבהמות ולדרוש נדבות כחזקה מכל הסוחרים. כאשר הציץ מאד לאחד הסוחרים נער בו הסוחר וקרא לו רמאי וספר מעשהו. הנוכל לא התעצל ותבע עלבונו בדין, הסוחר הביא ראייה לברריו ויצא זכאי, והרמאי העיז עוד למען, כי לא עשה כל רע כמה שהביא את האישה לידי מצוה בערמה, וכי כן נוהגים בנלציה.

המורקים קוראים ליהודים, נשיא הפרלמנט הטורקי אחד ריזא ושהתפטר עתה בגלל המרידה וכפי הנראה ישוב על כנו) הודיע את החכם-בשן, כי מורקיא צריכה ליהודי אירסה, שיכוא לשבת כמורקיא וכקש ממנו שיודיע זאת את כל החברות הגדולות וההסתדרויות. הצירים היהודים בפרלמנט הטורקי יועצו על זה איך לסדר את העברת הגולים היהודים למורקיא ואיך ליסד המושבות בא"י וכבכד ובאזיא הקטנה. העתונים באמריקה גלו סוד, שהח"פ הציוני אומר להועיד את כל ההסתדרויות הגדולות לועידה, להועץ על זה. עתה יש לקות, כי גם יק"א, אשר בידה עוזבון הכארון הירש, לא תסרב לתת ידה למעשה הגדול הזה. גם בין הארציים נשמע, כי הם גושים להתחבר לציונים כזה.

היהודים בעוזרי המורקים הצעירים, כאשר אך נודע כסאלוניקי, כי מרדו אנשי הצבא בעיר הממלכה כאדוניהם, קבצו היהודים כסף-בשכיל אנשי הצבא המתנדבים, שנחלצו ללכת לקושטא, ומצעירי היהודים כסאלוניקי התנדבו רבים לצאת לצבא עם חיל המורקים הצעירים. כזה הראו, כי הכטחון, שכתחו בהם המורקים הצעירים, לא היה משענת קנה רצון.

חמי טבריה, בהשתדלות החכרה להנהיג חרשת בא"י חכרו יהודים מטבריה את מעינות הגפרית החמים אצל העיר, אשר אלפי חולים (כמתלות רומטיזמוס והעור) מא"י ומסוריא באים בכל שנה לרחוץ בהם. עד כה היו המעינות בידי ערבי, שלא הקפיד על נקיות ועל צרכי ארחיו. החוכרים היהודים החדשים יפכו עתה את חמי טבריה המהוללים מימי הדם למרחץ של רפואה כאחד מקומות הרחצה באירסה וגם עשירים אסטנסיים מפונקים יוכלו לבא להתרפא בטבריה ויתענגו על הדר המקום כמו במקום תרופה באירסה, מסלת-הברזל, ההולכת סחוף חיפה לרמשק, עוברת דרך טבריה.

מנהג טורקי. משלח טורקיא מסרה לחכם בשי כקושטא מאתים וחמשים ליטרא טורקיות (יותר מחמשת אלפי כתר) לפני הפסח, לחלקם לעניים לצרכי החג, וכמה נתנו הממשלות והנהגות הערים באירופה לעניי היהודים?

היהודים בפרלמנט האיטלי בפרלמנט הנבחר מחדש באיטליא ישבו י"ד יהודים, עד כה ישבו י"ג. זה הרבה מאד למספר היהודים באיטליא, שהיא רק ארבעים אלה.

הזהרה

אחיך קודם.

זה פעמים רבות באנו בדברינו אל אחיך להעיר אותם על החששות, שיש על הציקארע העשוי בפבריקות שונות וכבר נתפרסמו אזהרות גאוני וקדושי ארץ מלביב, משינאווא וכטשארמקוב זצ"ל בענין הזה, כי נודע לכל, שמלאכת הציקארע לא תהא רק אם ידשנו אותה בשומן ויותר יצלח לזה שומן ד"א. ונוסף לזה רבו בעת האחרונה החששות גם על שאר השמנים, שאינם נקיים מתערובות ד"א. ועל הציקארע לחג הפסח נוסף גם חשש חמץ, שמערבין בתוכה כמיני החבולות שונות וע"כ צריכה מלאכת הציקארע שמורה מעולה ויתירה, שתהי' נקי' וטהורה מתערובות דבר איסור. ובראותנו כי עתה נשתקע הדבר ואין איש שם על לב לחקור על הציקארע, שהוא קינה, אם כשרה היא באמת, ע"כ אמרנו לא עת לחשות' כ"א לעורר את לבבות אחיך על החששות הנ"ל, אשר כמעט נשכחו ולהודיע כרכים כי חובה קדושה על כל איש מישראל, אשר יראה ר' נוגעה בלבו להשמר, לבלתי יבשל ח"ו בחשש איסור ולצוות על ב"ב, שישימו עין בקניהם את הציקארע על העמיקעט, ועל הולכי דרכים השותים קאפפע בבתי אכסניות חובה לראות אם בעלי האכסניות ישתמשו בציקארע מפאכריקה, אשר שאלת ההכשר נעלה מכל ספק. וכפרט צריכים הסוחרים להזהר, שלא למכור לאחיי ציקארע, אשר יש פקפוק בכשרותה ולא יעברו על לפני עור לא התן מכשול.

והנה הציקארע הנעשית פה טארנוב תחת הפירמא פאסט וויטמאיר ע"כ סאפיר כשרה הוא בלי שום חשש ופקפוק כלל וכלל הן הציקארע שלהם הנעשה לחג הפסח והן הנעשה לשאר ימות השנה, כי בעלי הפאבריק הם יהודים חרדים לדבר ד' ואוהבי תורתו ועושים מעשיהם באמונה ובפרט כי הה"ג מ' דוד פאסט ומ' ליב שפיטץ נ"י בעלי הפאבריק, הנודעים ליראי ד' ונאמנים בבריתו, המה המוציאים והמביאים ובל מעשי הפאבריק נחתכים על ידם וחזקה לחברים שאינם מוציאים דבר שאינו מתוכן מתחת ידם, כאשר כבר העידו עליהן כל גאוני וצדיקי מדינתנו. לכן מהראוי, שכל איש אשר רגש אהבת עמו חי בלבו יקנה הציקארע הנ"ל הבשרה בלי שום ספק, ויקיים בזה גם מצות תה"ק או קנה מיד עמיתך, אחיך קודם.

ולאות אמת בעה"ח טארנא ועש"ק לסדר משכו וקחו לכם תרם"ט.

אברהם אבלי שנור האבד"ס טארנא והגרי"ל יצו.
אברהם יהודא ארשיצער דומ"צ דפה"ס טארנא.
יוסף חיים קירשענבוים דומ"צ דפה"ס טארנא.

מי לא יחפוי לדעת

האמת ע"ד גורל עשרת השבטים, מוד הסמכטיון, מהותו ומקומו, מוד "הרי החשך", חידת "בני משה" "היהודים האדומים" ומעמי כל ההגרות הנפלאות, שהתהוו בכל הזמנים בקרבנו בענינים האלה ומקורן ופתרוןן? מי לא ישתוקק לדעת את האמת ע"ד ספורי האנשים הנפלאים אלרד הדני, דוד הראובני ושאר המצטרפים המהבילים הרבים מכל הזמנים? מי לא יהאוו לדעת את האמת ע"ד התהוות התנועה המשיחית של שבתי צבי וכל הבא בגללה? מי לא יחשוק לדעת את האמת ע"ד העמים השונים, שיאמרו עליהם, כי הם צאצאי עשרת השבטים? כל אלה מתבארים בחקירה מדעית חפשיית ע"פ מקורות נאמנים בספר

חידות ההגרות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים
 הנמכר ע"י "המצפה" בשני כתרם.

נמצאים אנחנו, חברי המרכז, באותו המצב הקשה של "הכן לא נהן להם ולבנים — אומרים עשו". דורשים מאתנו הרבה ואין נוהגים לנו אפילו מעט. ולולי אחרים מחברינו, המסורים בכל לבם לרעיון החית-הלשון, לא היה מוצא להוצאות כלל. אין אנחנו מתאוננים נאין אנחנו מתלוננים, אלא מספרים דברים כהיותם, למען ידעו חברינו את המצב כמו שהוא. ההסתדרות, במובן, לא תתבטל ומרכז "עבריה" כמו שהתקיים עד עתה כן יהקים גם להבא. אלה היחידים, שנהנו עד עתה יתנו את כל הנחוץ גם לימים הבאים; אבל הסתדרות צריכה להיות מיוסדת על התענינות-הרכים ולא על חתה-יחידים... חובה מוטלת, אפוא, על חברינו להחזיק בידי המרכז, ככדי שלא יהיה זקוק להתיכת יחידים... שלישית — כמה שאינה מרווחת ועידת "עבריה" אם היא בעת אחת ובמקום אחד עם הקונגרס הציוני, מפני כמה וכמה מעשים, כמו שהראה הנסיון של הועידה שעברה, בכל זאת, מוכרחים נהיה, כנראה, עוד הפעם להועיד את ועידתנו דוקא בימי הקונגרס העתיד לבא ובמקומו מפני שרוב חברינו הם ציונים והנסיעה לחוץ לארץ עולה בדמים מרובים, ואין להרבות בהוצאת, שגם בלא זה רבות הן לכל ציוני. מזכירים אנו את מכרינו את הסעיף התשיעי מספר-התקנות של "עבריה" ומציעים לפניהם, לנמור את חשבוניתיהם עמנו, כדי שנוכל לבא אל הועידה ברב-עם.

בואו אחים לבתי-כנסיות ולבתי-מדרשות, לאספות-עם ולכל בית כישראל, ואמרו לבני-נעורינו ולקנינינו, הזכירו להם, השמיעו להם את האמת הישנה, ש"החיים של כל אומה ואומה ביד, הלשון": כל עם ועם, שלשונו חיה כפיו, גם הוא חי וקים... "הדבור העברי גואל", הדבור העברי מהווה ומחיה, הדבור העברי עושה את התהוותה של אומה יחידה. זכרו ואל תשכחו שלא נגאלו אבותינו מגלותם אלא כשכיל שלא שנו את לשונם!

ערב פסח תרס"ט. מרכז "עבריה" באדיסא.

נדבות בשביר אלמנת ר' אייזיק שווארצבערג.
 ר. ש. ל. בשעת עלייתו לתורה 1 ק, הג' ר' שלמה בוימינגר 2 ק, כביה"נ של הרמ"א ע"י ר, אשר הירשבערג 10 ק, ח' "גר המיד" כביה"נ ההוא 10 ק, מר שמעון יונגרמן בפניאטין 1.06 ק. מ. לוי בקראקא 1 כתר. ס"ה 25.06 ב'.

משארנא מויבער	יעקב שיפער
מאורשים כחדש ניסן תרס"ט	
טשערנאוויץ.	פאלקעא.

הנני מברך בכרבת מול"ט את אחותי היקרה מרת משארנא תחי' לארוסה ע"כ. מר יעקב שיפער. אליעזר מויבער — טשערעפקאוויץ.

וויינגעזעצע אונד

שענהער געזעצע איז פאלנישער שפראכע

זינד צו בעקאמען ביי
S. L. Deutscher Podgórze.
 אדער אין ראקוי, ראקויערגאסע 12

א געשעפט
 פאר א יונגען מאן אין קראקא אדער פאדגורזע אין יודישער טראכט, וואס טויג צו א געשעפט אונד האט אייגענעם 2500 קראנען, צוצומערעמען אלס שוהף. א גוט אייגעריכטעטע וואהנונג. — צו פֿענען ביי הירשענצווייג אין קראקא, רינגפאלטאטץ 12, עפשטיינס הויז.

עד היום הזה — ואשר בני ישראל צאצאי עם הנביאים יתנכרו לו ויתעלמו ממנו באו בעתה!
 כאלפים שנה חכו ספרי הנביאים, לשון הנביאים לישראל. "הענה החלל הגדול השוכב למעצבה" קופא ונקשה בחוף הגלות, ותהי רוחם מרחפת על פניו, מתרפת עליו בכל עת, דעך ושוב כשלהבת פשתה כהה. כרוח החיים החופף על הישן או על המתעלף להתאחד עמו בהקיצו. גוף העם ישן — ולבו ער, לב העם: הסופרים ואנשי הרוח, חזו ונתחזקה, להשיב את נשמת העם. השומרת עליו מנגד, אל קרבו, כטרם תלך ולא תשוב; אליכם הסופרים הלאומים, אליכם הציונים העבריים המצוה הזאת! כאפסים שנה נשקפות עליכם מראשי המגדלים האלה, פעלי הנביאים והמשוררים בעלי התהלות. מהם יצאה התחיה לעמים באחרית ימי הכינים — ומהם תצא ותכא התחיה גם לישראל.

דרכי אחד מסופרי צרפת ביטינו, אשר דבר על אפלטון, נאמר גם אנחנו: התשובה אל התנ"ך איננה שיבה לאחור! מ"ש"ן.

מכתב חזרה.

לכל חברי עבריה בכל מקום שהם!

באשר הצענו לאחד מחברינו, שיכתוב "חזרה" לאגודתנו, השיב בשלילה, כי מה יתוב — וכל מה שאפשר היה להגיד על אדות נחיצותו ואפשרותו של הדבור העברי כבר הניד, ואין להוסיף עוד? השומע שמע ואשר לא שמע — הישמע עבשו? — ולכאורה נראים הדברים.

מן הדין והחשבון של ועידת "עבריה" בהאג, שיצא זה עתה לאור, רואים אנחנו, כי באמת כל מה שאפשר היה להניד, כבר הנידו שם. התבררו והתלבנו וזכרנו ובלנו באנו לידי מסקנא, ש"אם שואפים אנו באמת לתחיה האומה, עלינו לשאיף קודם כל ולפני כל לחחית השפה הלאומית, לעשות את השפה לקנין האומה כלה. וכל זמן שאין אנחנו משתדלים בתחית השפה בפעל, בדבור, הרי גם לאומיותנו וציוניותנו אין בהן טמא". ועל הדברים האלה אין להוסיף. ובכל זאת עדיין אין מוכח מכאן, שאין אנחנו צריכים וחיבים לדבר לחברינו ולהזכירם את חובותיהם והתחייבותם הם לתחית השפה. כי אמתיות חדות, בירוע, כבלל אינן, ותמיד חבריות חזרות על האמתיות הראשונות, שכבר היו לעולמים ושכבר נאמר ונשנו כמה וכמה פעמים, אלא שככל פעם ופעם חוזרים עליהן בשנוי-לשון ובשנוי-סגנון לפי טעם העת ותביעותיה. כבר הוכר הדבר בעינינו מכל צדי צדדיו. ובכל זאת, דוקא מפני שכל-כך הוכר הדבר בעינינו, צריכים אנחנו ומחויבים להזכיר את חברינו כאשר הם, בין אלה שנספחו ובין אלה שעדיין לא נספחו אל איזו אגודה, את חובותיהם לתחית הדבור העברי. — ראשית וקודם כל החוב העיקרי, מה שקוראים חוב מכעי. יסוד-היסודות של "עבריה" הוא הדבור העברי. הסעיף הראשון מספר התכנית של הסתדרות "עבריה" מחייב את כל חבר וחבר לדבר עברית בבית ובחוץ, כחברה וכאספה, כבתי-כנסיות וכבתי-מדרשות, ובאשר, רק אפשר לדבר עברית צריך הוא לדבר עברית ולעשות פרסום לתחית השפה הלאומית היחידה שלנו. את החוב העיקרי הזה צריך להזכיר ולשוב ולהזכיר "עבריים", אין אנחנו בני-חורין להבטל מחוב זה בין שמתקיימות האגודות ובין שאינן מתקיימות. זו אינה חובת אגודה, אלא חובת גברא ואם אין אגודה — הטובה מוטלת על כל אחד מאתנו לדבר עברית בביתו עם בני-משפחתו, וברחוב — עם כל חבריו ומכריו ועם מי שאפשר וככל מקום שאפשר. — שנית, חובותיהם להסתדרות. לא רבים הם החובות האלה ולא גדולים, אבל הלא שום הסתדרות אינה אפשרית בלא איזו התחייבות. ומכל ההסתדרויות הלאומיות — הרי "עבריה" היא, כמרומה לי, היחידה, שלא הרבתה להטיל התחייבות על חבריה. אין אנחנו מרבים בתשלומין, שקל "עבריה" זהו התשלום היחיד לקפת ההסתדרות. וגם על-אדותיו צריכים אנו להזכיר ולשוב ולהזכיר.

הוצאת הספר.

יצא לאור

חמור מגזע ישי או דוד אל-ראי

ספור לאומי מצוין

מאת השר בנימין דיזראעלי (ביקאנספילד)

הורגם לעכרית ע"י א"א ראקאווסקי. - שני הקים.

מהדורא חדשה חברת "אחיאסף".

Verlag "ACHIASAF" Warschau, Postfach 25.

פיר קריינע שמעדתע.

איין אים גאליציען אין איינער דער גראססטען וויינער ק. ק. בעהארדל. קאנצעסס. פרוי. האהערען האנדעלס-שוהלען אפגעטליכער, מיט בעסטעם ערפאלג אונטער דער דייטשען שפראכע וועלכער אויסער דער דייטשען שפראכע אייך פאלניש פערשטעהט אונד איין בעל-לש"ה דקרה תנ"ד ותלמוד

איזט, בעאכזכטיגט, זיך פאס 1 מאי אויף איינעם גאליצישען פלאמצע ניעדערען-לאסען, וואו זיך איינע גרופע פאן שילערן פונדעט, דיא דיא אכזכט האבען, זיך אין זעממליכען האנדעלס לעהרפעכערן זאווו אים העכרע אישען גרינדליך אויסצובילדען. - דער לעהרגאנג אום-פאסטע זעממליכע געביעטע דעם כאנק-אונד ווארענפאכעם. - דיא אכזכט-ווערטען שילער קענען אין איינער דער גרעסטען וויינער האנדעלסשולען געפרייט ווערען אונד ערהאלטען פאן דערזעלבען איין רייפע צייגניס. - האנגאר-אנשפריכע זעהר בעשירען. געטל. צושריפטען צו זענדען אן:

Buchhalt.-Kand., bei H. Richter Wien, XX. Jägerstr 24.

הוצאת יצא לאור הספר מהעבר הקרוב

עשרים וארבעה ספורים בשחי מערכות.

מאת מיכה יוסף ברדיטצבסקי.

חלק: אהבת נעורים. לארץ אבה. לפלגות עיר או יחיד רובים. הבורים.

ראשי אבה. עולם עובר כתיים. חג המות.

השנים. השאלה. שלום בית.

מחירו 1.30 ר"ב ע"פ 1.42 ר"ב, מכורך הדר 1.60 ר"ב 1.72 ר"ב המכירה הראשית:

אצל חברת "אחיאסף", ווארשא. Verlag "ACHIASAF", Warschau Postfach 25.

זעהר ניצליך אלע יודען!!!

מיינע בעריהמטע פראקטישע

משאלענט עפען

זאלען אין קיין שום יודישע פאמיליע נישט פעהלען. ערשטע אין דער וועלט, אויס מאסיווען שלאסערבלעך, גאראנטירט 20 יאהר האלטבאר, איינגעפיהרט ביי הונדערטער רבנים יצדיקים. מיט א ביסל האלצקויהלען בעהייצט האלטען טווענדער דאנקשרייבען. פרוי: 1 אפען פאר 4 טעפף פער 3 ליטער, 2 פאר בשר, 2 פאר חלב (סעפעראטע אכטיילונגען) 11 קראנען; דעטא פער 4 ליטער 12 קר.; 1 אפען פאר 6 טעפף פער 2 1/2 ליטער, 2 פאר חלב, 4 פאר בשר 12 קר., דעטא פער 3 ליטער 13 קר., פאר 3 1/2 ליטער 15 קר., פער 4 ליטער 18 קר. - צו יעדען אפען א געדורקטע געברויכטאנצייגע. - גענען אונאבע, דעטא פער פאסטאנאנאמע.

Jos. Perlberger, Oefen-Fabrikant Myslenice, (Galizien).

מהות המוסר

מאת ישראל סירקיס

המחבר העברי הזה סלל דרך חדשה בפילוסופיה והוא מגלה תעלומות חכמה כמסתרי נפש האדם. הוא חיפש כל רזי הסבות, שגרמו את הדעות המוסכמות בתורת המיסר של סדר החברה. הוא מהפך את כל השקרים המוסכמים ומעמיד על אמתתם, קורא לכל כלל אנושי בשם האמת ומראה מקורו. המחבר הוא פילוסוף עמקן וככ"ז כעל סגנון פשוט ומוכן לכל בכל פרק ופרק הוא מגלה המון אמתיות מפליאות ומחכימות. ספר כזה לא נכתב בתוכנו זה מאות בשנים. המחבר כאוסטב ריא נסמך ל"המצפה".

מחירו 1.40 כתרם עם פרטא ע"י-ארמיניסרציא של "המצפה".

שדכו.

דורך מיינע לאנגיאהריגע געשאפטס-רייזען האבע איך מיר איינען גראסען בעקאנטענקרייז אין כעסערען הייזערן אין אסטעררייך-אונגארן, דייטשלאנד אונד בעלגיען ערווארבען, זא דאס איך איבעראל פריי אויפטרעטע אינד ענטגענענקאמען פונדע. מיינע מיכטיגקייט ווארדע פיעל-פאך אנערקאנט. איך פערמיטלע פיר יעדען שטאנד, פאן 1000 קראנען נון אויפווארטס, פיר-שמרענר רעליגיאזע ווי פיר פרייזינגע פאמיליען. בין אימ-שמאנדע יעדעם זיינעם וואונש צו ענט-שפרעכען. שמרענר דיסקרעט גא-ראנטירט.

Abraham Urbach Kraków ul. Józefa 5

הודעה.

החלק האחרון מספר כיה יצחק להרב הנאון הצדיק רשכ"ה מרן יצחק יהודה שמעלקיש זצלה"ה והוא קובץ תשובות על חושן משפט, גם דרשות בפלפול ואגדה, יצא כעת לאור. כל הרוצה להביא הברכה הזאת אל כיהו יפנה אל חתן המחבר הנאון מו"ה נתן לעווין אבד"ק רישא (Rzeszów) אשר השהדל בהדפסתו מחירו 5 כהרים ולמ"ם ראבאט כמשפט.

פיר דיא יונענד.

איך ערטיילע גרינדליכען אונטער-ריכט אין דער איינפאכען אונד דאפפעל-מען בוכהאלטעריע, קארעספאנדענץ, סמעאנראפיע אינר פרעמדען שפראכען, בין אימשמאנדע יעדעם שילער ביי פליי-גיגעס לערנען צו גארעאנטירען פיר גוטען ערפאלג אונד גוטעם צייגניס ביי איינער פריפונג אויף דער ק. ק. האנדעלס-אקאדעמיע. 27 מיינער שילער האבען שאן דיא פריפונג אין דער אקאדעמיע, כעציעהונגסווייזע פאלימעכניק כעשטאנ-דען אונד כעפינדען זיך אין פערשיעדענען גראסען שמערטען אויף גוטעם פאסטען.

איך פאן אויסווערטס נעהמע איך שילער אויף מיטקאסט אונד קוואטיר האנגאר נאך איבעראיינקאממען.

M. WUNDERMANN, Stryj.

זרגון ולשון-עבר

(למי משניהם היתרון?)

הכן פרקי-הספר: א) כוכב חקי-הקדוק ב) ברורות קדומים, ג) מכעיות לשון עבר לפני זמן המדקקים, ד) מדוע חדלו היהודים לדבר עברית? ה) מעלת-הזרגון וסגולתו הטכנית, ו) ההשכלה הברלינית והתנגדותה להשפה היהודית, ז) המשכילים פעלו לרע על הסגנון העברי, ח) התפתחות הזרגון, ט) הזרגון לעמת לשון-עבר י) הזרגון לא יהיה לעולם שפתנו הלאומית. וא) רק לשון-עבר היא שפתנו האמתית. יב) לשון-עבר היא שפה פשוטה וקלה (ג) אך הכל.

מחיר הספר כתר אחד בכסף או במראות למו"ם רכט הנון. - חוברת לדונמא לא תשלח רק כמחיר. להשיגו אצל המחבר:

M. J. HEILMANN od gorze-Krakau, Józefinska 24

Zur Ziehung

- v. 5. Mai empfiehlt 3% Bodenkreditlose, II. Em. Haupttreffer Kron. 60.000
v. 15. Mai 3% Bodenkreditlose, I. Em. Haupttreffer Kron. 90.000
v. 15. Mai Ungar. Prämienlose v. J. 1870 Haupttreffer Krn. 200.000
v. 14. Mai 2% Serbische Staatslose Haupttreffer Frank 80.000
in Monatsraten von K. 7.- bis 10.- das Bankhaus Karl Gottlieb, Krakau Ringplatz 17.
Sofortiges alleiniges Spielrecht nach Erlag der ersten Rate. - Direkte Verbindung ohne Agenten, daher billiger als überall.

מורה מניסה

בשמה המכעית, המשמשה חמש שנים בהוראה, מבקשה משרה באחד מבתי הספר העכרים. לפנות אל:

צפורה הכר

Jaroslaw, Badeniego 6.

ל"ב מבהכי הוראתי, הכוללים בקרכם חלק הגון מן הספרות בשיר ובפרוזה ואה כל הדקדוק מתחלתו ועד סופו עם חנוכים. רכים מאד בכתיבה, מאפשרים לכל אחד לסגל לו כזמן קצר את השפה העברית על בוריה, לכתב ולדבר כה כשפת מולדת. פרוספקט מפורט הנם.

חדשה בספרות ההוראה העברית!

"הלשון"

ספר למוד לשפה, לדקדוק ולאורתוגרפיה העברית בשמה קלה עם עבודה עצמית מסברת לתלמידים

מאת ש. ל. גרדון, ורשה.

ספר "הלשון" חדש בהכנו ובסדרו. הוא אינו ספר-מקרא כלבד, אלא הוא מקיף את כל חלקי הוראה לשוננו: א) חריטוטומיה; ב) דקדוק הלשון; ג) פרקי-הכתבה (ריקטנ-דה). והכל כשמה מסוימה ונוחה, עם עבודה עצמית מסודרת ומודרנה לתלמידים כסוף כל שיעור. - "הלשון" יצא לאור במהדורה שניה מוגתה ומתוקנת ובהדור רב. מחיר "הלשון" 60 קאפ. פורטה 10 קאפ. עפ"י חשבון זה כמעט חו"ל. האדריסה:

S. L. Gordon, Warschau, Kup. 7. בגליצא להשיגו אצל: Amkraut & Freund, Przemyśl. Abraham Robinsohn, Stanislaw. אצל:

מאגדות החיים

ארבעים ואחד ציורים תמונות ממחזות החיים

מאת יצחק פרנהוף

הספר נדפס הדר על ניר רגל. נמצא למכירה כמספר מסוים מצומצם. - מחירו כתר אחד, עם המשלוח עוד 5 הלר, בכסף או במראות. להשיגו הכף אצל המחבר:

Isak Fernhof, Stanislaw.

מחיי הקראים

ציורים ומפוסים, מאת ראובן פאהן. (עם תמונות המחבר).

הספר מחזיק שבעה גליונות תבנית שמינית גדולה, ומחירו רק 1.20 כתר - 1.50 פרנק. להשיג מן המו"ל:

Mendel Akselrad, Hallez (Galizien)

מכתבי הוראה

הדורש פרוספקט ומשלם 25 הלר כמראות יקבל גם את הספר, "תמונות ומפוסים" המכיל שלשים ספורים וציורים, מחיי היהודים בגליצא. שכת וואלקאווסקי, 16 Miodowa, Krakau. מכתב, לדונמא כתר אחד.

ספר הגאולה לרמב"ן ז"ל

יצא זה עתה לאור על פי כתב יד ישן המונח בכרישט מועדום בלונדון. הוכן הספר על עניני הגאולה העתידה ומובא ממנו מאמרים בספר מאור עינים, גם נמצא זכרו בסדר הדורות ובשם הגדולים. מחיר הספר עם המשלוח 2 שילינג. J. Lipshitz, I. Finch St., Brick Lane London, E.

כשרה
Powidl, Marmeladen, Kompote, Obstweine, Fruchtsäfte candierte Früchte, Aranzini, Cedri etc.
(הכשר מאת מו"ה אהרן האלבערשטאם מפה) empfiehlt Obstverwertungsindustrie „KARPATHIA“ BIAŁA. Auch Postversandt. Preislisten gratis.

בית מסחר הספרים

התחיה בסמימלוב

ממציא לכל דורש כל ספרי „הושיה“, „אחיאסף“, „האור“, „מוריה“, „יבנה“, „אזראעליט“ מווילנא, „אביב“, כל מיני ספרי חנוך ולמוד, ספרי השכלה החדשים, ביבליותיקה עברית 200 ספרים בעד המקח הנמוך 80 בתרים, כל מיני ביבליותיקות לילדים, לבני הנעורים, ביבליותיקה נצנים פרחים, בכורים, כל ספרי זרנון. ספורים רומנים וחזיונות, הכל במקח השוה. מלון של כים עברית-אשכנזית רק 5 בתרים. מלון אשכנזית-עברית מאת מרגל רק 10.50. חכרות, בתי ספר, כיב-ליותיקות מקבלים רבם הגון. — קמלוג מפורט וגם כללי ישלח לכל דורש חנם האדרסה:

Abr. Robinsohn, Buchhandlung Stanislaw.

חברי לב.

יצאו לאור חלק ג' וד'

סדר דורות התנאים והאמוראים, מעשיהם קורותיהם, שמויהם ודעותיהם, ד"י למלכי פרס וקיסרי רומא, ברור המצב המדיני וההרכותי בזמניהם, להבין חכמה רז"ל ומאמריהם בימים ובמדרשים. הנועת הגבלונים וה"יודעים" ביחוסם לדה הנוצרות. ושמות הבתות כותיים, צדוקים ואיסיים. מושגי השמות משנה, הלכה, הל"מ ועוד הרבה.

מאת הרב ר' יהודה ליב לאנדעסבערג אב"ד סענהאלאם.

מחיר שני החלקים המכילים 360 עמודים, 2 בתרים. — הקונה ד' החלקים (730 עמודים) ישלם רק 3 בתרים, בשאר ארצות 3.50, להשיגם מאת המחבר:

Rab. L. Landesberg, Szeghalom (Ungarn).

Wyd.: { **Naftali Hof.**
S. M. Lazer.
odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.
Drukiem S. L. Deutschera v Podgórzu

הודיע באתי, כי יסדתי פה מארגנאצא פבריקה חדשה של כל מיני **בשר מעושן**, היינו ווארשע, סאלאמי, ברוסמ, צונגען, שינקען וכו'. כל עבודת הפבריקה נעשה ע"י כח אלקטרי בכל המכונות הדרושות לזה. ובעזרת הכל הוא על מהרת הכשרות, כאשר יעידון ויגידון עלי הרב הגאון האב"ר דפה שלי"מ עם בית דינו. ודא הוא סהדותא:

עדה השורה הזאת ועד הגליון הלז, מאתנו בד"צ ח"מ על **הזעלבווארען-פאבריק מכל מיני בשר מעושן** שנהיסדה פה"ק, מאת הרבני הנניד מו"ה **שלמה פאדהארצער** נ"י הנודע לכל יודעיו ומכיריו לאיש ישר ומוחזק בכשרות כאחד משלומי אמוני ישראל, וגם האיש הנספח מאת בעל הפירמא לפקח על תהלכות והנהגת הפאבריק, הוא מופלג בתורה דחיל חמאין וירא ד' מרבים, ושניהם כאחד מרקדקים בחומ השערה, שיהיה הכל נעשה בהכשר ויתרון, לכן באנו בזה להודיע בישערת רבים להיראים וחרדים לדבר-ד', משכו וקחו לכם משופרי דשופרי, ויאכלו עניים וישבעו אפילו המהדרין מן המהדרין בלי שום חשש ופקפוק. וע"ז בעה"ח יום ד' כ"ד אדר ה'רס"ט לפ"ק מרנאפאל **הק' שמעון באב"ד חופ"ק והגליל**

הק' ישראל פרנס ראב"ד ומיצד"ק הנ"ל

הק' יהושע העשיל באב"ד דומ"ץ דפה"ק

כל החרדים לה' ולתורתו יואילו לקנות מידי מעשי הפבריקה הזאת, אשר כל מועמיהם יפיקו רצון מטיב מעמם וממקחם השוה ומכשרותם הבטוחה, גלאטמ כשר. ויהי לכם נכון ובטוח, כי אשרתם באמונה. **שלמה פאדהארצער.**

Salomon Podhorzer, Tarnopol.

Newyorker Germania

LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686,228.—
Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 „ 176,528,370.—
Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 „ 30,748,986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215,336.— } 13,934,003.—
Reserven v. früheren Jahren für Dividende „ 11,718,647.— }

Folgende Vorteile bietet die **Newyorker Germania** ihren Versicherten:
1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres; 2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält; 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterliegen keinen besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3-jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizze frei verfügen, gemäss der in der Polizze ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien
Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.
Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

Erstes und Grösstes
Grammophonhaus
JOSEF WECHSLER
Engros & Endetail
LEMBERG, Sykstuska 2. KRAKAU, Grodzgasse 71.
גענעראלפערטערטער דער גראמאפאן אקציען-געזעלשאפט מיט מארקע „שרייבער ענגעל“ ארעסטמעס לאגער פאלנישער, דייטשער, העברע-אישער אונד יודישער פלאטמען מיט מארקע „ענגעל“ 20.000 פלאטמען ערסמגערטער קינסטלער שמעטס אס לאגער!
רעפארטורטילע אונד ווערקשמעטע אים ארשען בעסטע אומטוישבעדינגונגען. — פריזקאטאלאגע גראטים אונד פראנקא.

ISIDOR KRIEGER
Friedland bei Mistek (Mähren)
פערזענרעט פירמאנס- אונד פיאקער-פייטשען אים פרימא קערן-לעדער גע-שניטמען צו ביליגסטען פרייען. פערזאנד פער נאכנאחמע.

גענוע שמאלץ
געקאכטע
אונד קוה-בוטטער טעגריך פרישע פערזענרעט
Juda Zins, Husiatyn (Galiz.)
פרייע אונד הכשרים מהרבנים הגאונים מבערזאן מפרעמיסלא ומסטריא שלי"מ זענדע אויף פערלאנגען.

בית הספר הלאומי בליברפול

Jewish Higher Grade School
40, West Derby st. Liverpool, England.

אל ביה"ס הזה, הוחד במינו באנגליה, ואשר בו ילמדו בני שש שנים ומעלה למודים כוללים עפ"י תכנית ביה"ס גבוה באנגליה ולמודים עברים עפ"י השטה הסבבית, עברית בעברית, ותקבלו נערים גם מערים ומארצות אחרות. לתניבים כאלה יש מקום בבית מנהל ביה"ס הדר"ר י"ש פוכס (שהיה לפניו עורך „המגיד“ ו„השבוע“), ללמדם ולחנכם ברוח עמנו ושפתו, גם להבינם אל בתי הספר הגבוהים אשר באנגליה. הדבור הוא, מלבד בלשון עבר ובלשון המדינה, גם בלשונות: אשכנז, צרפת, רוסיה ופולניה. לפנות ע"פ האדרסה הנ"ל.

מי האיש החפץ חיים להרפא מנגע ב"א (הוצאת שו"ל) יקנה את הספר **„תרופת מעשי ער ואנו“** (אבהאנדלונג איבער אָנאַניע) מידי המו"ס **ה' א. פויסט קראקוי** בעד 70 העללער עם פארמא, וישיגהו חפשי לביתו.

האטער ורעסטוראציאן כשר רבעיב יהודים של **שלום אהרן ראזענטאל** בלבוב, רחוב חמצבים 13. **פיר קויפלייטע.**

איין אויס גאליציען אין איינער דער גראססטען ווינער ק. ק. בעהארדליכען קאנצעסס. פרייוו האהערען האנדעלס-שולען עפגענמליכער, מיט בעסטע ערפאלגע אבסאלוויטער האָרער, וועלכער אויססער דער דייטשען שפראכע אויך פאלניש פערשמעהט, זוכט פאָס 1 מאי איינען

בוכהאלטער-פאסטען
בייא איינער צוגלייך פערטרעמענען שמעללע אלס קאססיער איזט בעווערבער איממשאנדע, נאך פערלאנגען קויצאן אין ווערטפאמיערען צו ערלעגען. — האָנאָראַר-אנשפריכע זעהר בעשיידען. געפאל צושריפטען צו זענדען אן:

Buchhalt.-Kand. bei H. Richter
Wien, XX. Jägerstr. 24.

תורה עם דרך ארץ

בית הספר הראשון בכל הממלכה, אשר רכשו להם בני יהודים תורה וחנוך יהודי גמור ביחד עם מדעי בה"ס הבללים אשרי האיש, שיוכל לשלוח את בנו אל **הגימנזיום העברי** אשר באונגאריש בראד תחת הנהגת הרב הגאון ד"ר מאיר יונג. שם ילמדו התלמידים כל עניני הלמוד של גמנזיום וגם תורה, ד' דקדוק, ש"ס ומפרשים, ויחנכו בדרך התורה וי"ש. תלמידים מגליציא ילמדו פה גם פולנית ועליהם להחנך במחלקת ההכנה פה בשפת אשכנז. מחיר הלמוד המעון ומוזנות כשרים מחמשים כתר לחדש ולמעלה.

Rabbiner Dr. M. Jung
Ung.-Brod (Mähren).